

PAROLE

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

4/2014 (320)

HELSINGISSÄ JOULUKUUSSA 2014

83. vsk

JÄÄKÄRILIIKE 100 v.

Onnea 100-vuotiaalle jääkäriliikkeelle

Helsingissä vietettiin 20. marraskuuta 2014 jääkäriliikkeen perustamisen 100-vuotisjuhlaa. Juhlapäivä oli näyttävä ja täysipainoinen, sillä illan Finlandia-talolla pidetty Jääkärikonsertti veti talon suuren salin täyteen yleisöä.

Ainoa poikkeus oli Yleisradio. Jääkäriliike tuli esille vain Pohjanmaan alueradiossa. Valtakunnallisissa uutislähetyksissä, televisiossa sen enempää kuin radiossa, ei asiasta kerrottu edes lauseen vertaa. Vaikka Yleisradion vasemmistolaisuus on onneksi pääosin historiaa, perinne tuntuu elävän uutiskriteereissä.

Marraskuun 100-vuotisjuhlat Helsingissä olivat kuitenkin vasta lähtölaukaus juhlakaudelle, joka päättyy Vaasassa 25. helmikuuta 2018. Silloin on kulunut 100 vuotta jääkäreiden paluusta.

Ensi helmikuussa perinneliike juhlii Saksassa Hohenlockstedtissa jääkärikoulutuksen aloittamisen sataa vuotta. On hämmästyttävää, kuinka nopeasti Ostrobotnian kokouksen päätös muuttui toiminnaksi. Kului vain kolme kuukautta ja viisi päivää, kun periaatepäätös muuttui toiminnaksi. Nopea aikataulu perustuu onnekkaisiin tapahtumiin. Saksan intressissä oli vaikeuttaa vihollisensa Venäjän toimintaa. Siihen sopi hyvin organisoida sotilaallista toimintaa Suomeen. Myöhemmin Saksa salakuljetti vihollisen kiusaksi Leninin Sveitsistä Pietariin.

Kun suomalainen koulutusjoukko päätettiin laajentaa syksyllä 1915 pataljoonan vahvuiseksi, alkoi Suuri värväys. Kun alkuperäisessä Pfadfinder-koulutusjoukossa oli vajaa 200 miestä, piti nyt Saksaan saada yli 1000 miestä lisää. Sekin on hämmästyttävä tapahtumasarja. Syntyi laaja koko maan kattava operaatio, jossa avainasemassa olivat monet nimettömiksi jääneet etappitoiminnan miehet ja naiset. Ihmeteltävää on myös se, kuinka hanke pystyttiin toteuttamaan venäläishallinnon aktiivisesta valvontatoiminnasta huolimatta.

Suuri värväys teki jääkäriliikkeestä kansanliikkeen. Kun toiminnan alkuvaiheessa Saksaan lähteneet olivat pääasiassa opiskelijoita Helsingistä, edustivat suuren värväyksen yhteydessä Saksaan lähteneet koko Suomea niin ammatillisesti, poliittisesti kuin kielellisesti. Itse asiassa ruotsinkielisten osuus

oli erittäin suuri varsinkin Pfadfinder-joukossa. Jääkäriliike onkin kaksikielinen.

Yksi osa jääkäriliikkeen 100-vuotisjuhlista tulee olemaan Suuren värväyksen toteuttamisen mieliin palauttaminen. 2016 juhliitaan vaihteeksi Latviassa, missä Smarde (saks. Schmarden) paljastetaan muistomerkki 27. heinäkuuta. Tuona päivänä 1916 osallistuivat jääkäripataljoonan pioneerit ensimmäisinä suomalaisina taisteluun. Pioneeriaselaji juhlii 27. heinäkuuta vuosipäivänään.

Vuoden 1917 eräs 100-vuotismuistamisen päivä on 17. marraskuuta, kun saksalainen sukellusvene toi kahdeksan jääkäriä Hamnsjärin ulkoluodolle Loviisan edustalle.

Ja helmikuu 2018 onkin juhlakauden päätöspäivä, kun Vaasassa juhliitaan paraatein ja konsertein jääkärien pääjoukon 100 vuotta sitten tapahtunutta paluuta.

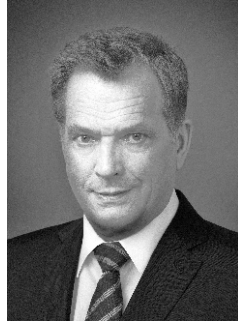
Juhlavuodet tulevat näkymään Parolen sisällössä tavanomaista runsaampana jääkärihistoriaa käsittelevänä aineistona. Tälläkin sivulla näkyvä ”Jääkäriliike 100 v.”-tunnus tulee olemaan lehden jokaisen numeron kannessa.

Tästä lehdestä on otettu tavanomaista suurempi painos, jota jaetaan mm. opettajille ja puolustusvoimiin. Sen vuoksi sivuilta löytyy myös lomake, jolla voi kätevästi liittyä JP27:n perinneyhdistyksen jäseneksi ja näin päästä mukaan itsenäisen Suomen syntymiseen vaikuttaneiden tapahtumien juhlimiseen.

**JÄÄKÄRILIIKE
100 v.**

PAROLE

TASAVALLAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Tänä syksynä on kulunut sata vuotta jääkäri liikkeen synnystä. Liike oli vastareaktio ensimmäiseen maailmansotaan osallistuneen keisarillisen Venäjän pyrkimykselle rajoittaa suomalaisten kansallisia oikeuksia. Jääkärien tavoitteena oli Suomen itsenäisyys irrottamalla se Venäjän valtakunnan yhteydestä. Tässä tarkoituksessa suomalaisia nuoria alettiin vuoden 1915 alusta lähtien lähettää salaisesti Saksaan saamaan sotilaskoulutusta.

Saksassa annettuun koulutukseen osallistui lähes 1 900 miestä vuosien 1915 – 1918 välisenä aikana. Vuonna 1916 suomalaisista jääkäreistä muodostettiin Kuninkaallinen Preussin 27. Jääkäripataljoona. Se osallistui moniin taisteluihin itärintamalla.

Jääkärien pääjoukko palasi Suomeen keväällä 1918 kansalaissodan ollessa jo käynnissä. Taisteluihin osallistui 1 261 jääkäriä. Sodan jälkeen he olivat sotilaskoulutuksen saaneina mukana itsenäisen Suomen puolustusvoimien rakentamisessa. Heidän vaikutuksensa näkyi myös muilla yhteiskuntaelämän aloilla. Jääkäri liikkeeseen osallistuneet olivat mukana vuosina 1939 – 1944 puolustamassa isänmaatamme eri tehtävissä. Jääkärit ansaitsevat erityistunnustuksen vuosikymmeniä jatkuneesta työstään itsenäisen Suomen hyväksi. Heidän omistautumisensa on kannustava esimerkki tänäkin päivänä.

Jääkäri liikkeen synnyn 100-vuotisjuhla on näin ollen kaikkien suomalaisten juhla. Sitä vietettäessä on syytä muistaa, että vahvuutemme on koko itsenäisyytemme ajan ollut kyky ja tahto tehdä yhdessä töitä paremman tulevaisuuden puolesta. Tällaista yhteistyötä tarvitaan erityisesti tänään, kun haemme vastausta moniin meitä kohdanneisiin haasteisiin.

Haluan kiittää Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistystä ja sen julkaisemaa Parole -lehteä siitä uupumattomasta työstä, jota ne ovat tehneet jääkärien kunniakkaan perinteen vaalimiseksi. Toivotan teille parhainta menestystä tärkeässä työssänne.

Sauli Niinistö
Tasavallan presidentti

Helsingissä 17. lokakuuta 2014

PUOLUSTUSMINISTERIN TERVEHDYS

Jääkäriliike syntyi, kun joukko rohkeita suomalaisia päätti hankkia ulkomailta sotilaskoulutusta Suomen itsenäisyyden varmistamiseksi.

Koulutuksen ja Saksan itärintamalla vietetyn ajan jälkeen jääkäreiden pääjoukko palasi Suomeen helmikuussa 1918 ja liittyi käynnissä olleessa vapaussodassa hallituksen joukkoihin. Jääkäreiden merkitys sodan kulkuun oli erittäin merkittävä ja jopa ratkaiseva.

Vapaussodassa jääkärit kantoivat suuren vastuun rintamalla näyttäen esimerkkiä muille. Jääkärit olivat valmiita uhraamaan itsensä Suomen vapauden ja itsenäisyyden vuoksi, minkä takia myös jääkäreiden vapaussodassa kärsimät tappiot olivat poikkeuksellisen suuria.

Myös Suomen itsenäistymisen jälkeen jääkäreiden merkitys Suomen yhteiskunnan ja puolustusvoimien kehitykselle on kiistaton. Valtaosa jääkäreistä taisteli Suomen itsenäisyyden puolesta vielä talvi- ja jatkosodissa ja 20 heistä nimitettiin Mannerheim-ristin ritareiksi. Osa jääkäreistä nousi myös talous- ja kulttuurielämän huipulle ja yhteensä 49 jääkäriupseeria ylennettiin kenraalin sotilasarvoon.

Tänä päivänä, kun jääkäriliikkeen synnystä tulee kuluneeksi 100 vuotta, on maailma hyvin erilainen kuin nuorten jääkäreiden aloittaessa matkaansa. Jääkäreiden meille jättämä perintö kuitenkin velvoittaa myös meitä tämän päivän päättäjiä.

Itsenäisen valtion tulee kyetä itsenäiseen päätöksentekoon ja tekemään kulloinkin kansakunnan olemassaolon kannalta parhaat ratkaisut niin rauhan kuin poikkeusolojenkin aikana. Selkänajaa poliittiselle omavaraisuudelle ja itsenäiselle päätöksentekokyvyille antavat kunnossa olevat asevoimat. Velvollisuutemme on vaalia Suomen itsenäisyyttä ja huolehtia, että Suomen puolustuskyky säilyy uskottavana myös tulevina vuosina.

Carl Haglund
Puolustusministeri

PUOLUSTUSVOIMAIN KOMENTAJAN TERVEHDYS

Ostrobotnian kassahuoneessa pidettiin pienimuotoinen kokous illalla 20. marraskuuta vuonna 1914. Kokouksessa käsiteltiin asioita, jotka olivat paljon suurempia kuin mitä osallistujien asemasta ja painoarvosta yhteiskunnassa olisi voinut päätellä. Näille nuorille miehille ne asiat olivat kuitenkin tärkeämpiä kuin mikään muu. Heidän kutsumuksestaan vapaata Suomea kohtaan syntyi ilmiö, jonka tunnemme Jääkäriliikkeen nimellä.

Jääkäriliike konkretisoi suomalaisen itsenäisyysliikkeen. Se antoi kaikkein innokkaimmille pelkkien puheiden sijasta mahdollisuuden todelliseen toimintaan. Liikkeen kasvaessa sen piiriin ja sitten etappiteiden kautta Saksaan hakeutui melko tasaisesti miehiä kaikista yhteiskuntaluokista ja ammattiryhmistä. Ikähaitari tuossa joukossa oli 15 – 50 vuoteen. He olivat miehiä, jotka kouluttajiensa arvion mukaan olivat erityisen taitavia ampumaan ja fyysisesti toimintakykyisiä. Myös johtaja-ainesta tässä vapaaehtoisjoukossa oli runsaasti.

Saksaan asti päässeistä 1890:stä jääkäristä kuitenkin vain 1261 osallistui aikanaan kevään 1918 taisteluihin Suomessa. Osa ei alun perinkään soveltunut taistelutoimintaan, ja heidät sijoitettiin Saksassa erilaisiin siviilitehtäviin. Myös Saksan itärintaman taistelut ja monet sairaudet, muun muassa malaria ja tuberkuloosi, kuluttivat joukkoa. Pitkä koulutus- ja odotusaika oli varmasti raskas henkinen taakka kannettavaksi.

Monipolviset tapahtumat vuosina 1914 – 1918 ja yksittäisten jääkärien merkitys sotavuosiin asti ja sen jälkeenkin ovat konkreettista tapahtumahistoriaa. Jääkäriliikkeen täyden merkityksen ymmärtäminen edellyttää kuitenkin laajempaa viitekehystä. Jääkäriliike voidaan läpileikkaavuutensa takia nähdä jopa suomalaisen asevelvollisuusarmeijan esiasteena.

Vaikka asevelvollisuus on tänään lakisäätteistä, elää Jääkäriliikkeen henki edelleen nuorisomme keskuudessa. Itsenäisyys saavutettiin aikanaan, ja sitä puolustettiin kunnialla viime sodissamme. Tämän päivän nuoret, vapaaehtoisia naisia unohtamatta, haluavat puolustaa tätä saavutusta. Ilman riittävää ja aitoa maanpuolustustahtoa yleisen asevelvollisuuden toimintaedellytykset ovat puutteelliset.

Jääkäriliikkeen tarina on merkittävä osa Suomen tarinaa. Yksittäisten ihmisten luja usko ja tahto voi saada ihmeitä aikaan, vielä tänäänkin.

Suomen itsenäisyyden puolesta, Jääkäriliikkeen 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi,

A handwritten signature in black ink that reads "Jarmo Lindberg". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Jarmo Lindberg
Puolustusvoimain komentaja

*100-vuotias jääkäriliike katsoo tulevaisuuteen —
"satu uusi nyt Suomessa syntyvä on, se kasvaa, se ryntää, se voittaa"*

100-vuotiaan jääkäriliikkeen ja jääkärien merkitystä on kuvattu yhteiskunnassamme monin eri tavoin. Useimmiten tuodaan esille jääkärien merkitys itsenäisyys- taisteluissamme — vapaussodassa, talvisodassa ja jatkosodassa. Talvi- ja jatkosotien keskeisimmät komentajat olivat jääkäriupseereita. Heidän panoksensa rauhan aikana puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kehittämisessä on ymmärretty selkeästi.

Puolustusvoimien komentajana oli vuoteen 1959 asti jääkäritaustainen upseeri. Jääkäreiden henkinen perintö on vähintään yhtä suuri kuin heidän käytännön toimensa ja saavutuksensa. Jääkärimarssin sanat — "kun painui päät muun kansan, maan, me jääkärit uskoimme yhä" — kuvastaa heidän vastuuntuntoaan, rohkeuttaan ja haluaan uhrautua yhteisen hyvän vuoksi. Jääkärit olivat ensimmäisiä suomalaisia sotilaita, jotka vannoivat sotilasvalan Suomen lailliselle hallitukselle Suomeen lähtönsä kynnyksellä 13.2.1918 Latviassa.

Tänä päivänä jääkärien perintö näkyy vahvana puolustusvoimissa. Maavoimien kahdeksasta joukko-osastosta kolmella on jääkäri-sana nimessään — Jääkäriprikaatilla, Kaartin Jääkärirykmentillä ja Utin Jääkärirykmentillä. Viisi jääkäripataljoonaa vaalii sodan aikaisten jääkärijoukkojen perinteitä ja niiden perinnemarssina on Jääkärimarssi. Pioneeriaselaji kokonaisuudessaan kunnioittaa jääkäreiden perintöä Schmardenin hyökkäystaistelun muistoksi.

Jääkärilippua säilytetään Panssariprikaatissa ja se on valtakunnallisissa paraateissa valtiolipun jälkeen seuraavana lippuna. Jean Sibeliuksen säveltämällä Jääkärimarssilla on puolestaan aivan erityislaatuinen asema sotilasmarssiemme kirjossa. Heikki Nurmion sanoitus on ajaton ja sen sanoma päivittyy tähän päivään saumattomasti luoden vankan perustan tulevaisuuden uskoon.

100 vuotta sitten alkanut toiminta osoittaa monilla tavoin sen, että kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa ja tukee arvojemme ja yhteiskuntamme puolustamista. Jääkärien toiminta yhdisti 100 vuotta sitten eri tavoin Itämeren piirissä toimivia maita. Ilman Saksan, Ruotsin, Viron ja Latvian myötävaikutusta ei jääkärien toiminta olisi ollut mahdollista.

Jääkärit olivat vapaaehtoisia. Jääkäriliike on siis vapaaehtoisen maanpuolustus- toimintamme perustana, olipa kyseessä reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen toiminta tai maanpuolustuskoulutus.

Jääkäriperinteen vaalijoilla on edelleen merkittävä tehtävä perinteen säilyttämisessä siirryttäessä seuraavalle vuosisadalle. Meidän on jatkuvasti löydettävä uusia toimintatapoja ja oltava aktiivisia arvokkaan työmme tekemisessä. Tulee löytää uusia jäseniä viemään sanomaa eteenpäin.

Sekä isänmaamme että jääkäriperinneyhdistyksen osalta näen tulevaisuutemme valoisana. Jääkärimarssin innovaatioihin kannustavin sanoin: "Satu uusi nyt Suomessa syntyvä on, se kasvaa, se ryntää, se voittaa".

100-vuotismuistotilaisuutemme ovat nyt käynnistyneet 20.11.2014 Ostrobotnian juhlakokouksella, juhlavastaanotolla ja Jääkärintie -konsertilla. Kiitän yhdistyksemme jäsenistöä arvokkaasta vapaaehtoistyöstä jääkäriperinteiden vaalimisessa.

Valtiovaltamme johdon, puolustusvoimien ja yhteiskuntamme arvostus jääkäreiden elämäntyölle on säilynyt ja kasvanut.

Pertti Laatikainen

Jääkäriperinneyhdistyksen puheenjohtaja
Prikaatikenraali Pertti Laatikainen

Jääkärien perinneliikkeen liikekannallepano Jääkärien sataa vuotta juhli yli tuhat ihmistä

20. marraskuuta 2014 oli jääkäriperinteen vaali- joiden LKP-päivä. Jääkäri liikkeen perustamisen 100-vuotispäivän viettäji en määrä ylitti järjestäjien arviot. Aluksi oli varattu illan jääkärikonserttia varten Finlandia-talon permanto, mutta piti avata myös parveke, kun liput myytiin loppuun. Päivän juhlallisuudet etenivät nousujoh teisesti. Jääkärisäätiön ja perinneyhdistyksen halli- tusten yhteisessä juhlakokouksessa Ostro- botnian Jääkärihuoneessa oli koolla 20 henkeä. Iltapäivän vastaanotolla Ritarihuoneella oli juh- laväen määrä kymmenkertaistunut. Ja pitkälle yli tuhannen päästiin, kun illan konsertti Fin- landia-talolla alkoi.

Jääkäri liikkeen perustamisen 100-vuotisjuhlaa vietettiin varsin tarkasti samalla paikalla, missä liikkeen perustava kokous oli pidetty 20. marras- kuuta 1914. Toki Ostrobotnian kassahuoneen huonekalut olivat matkan varrella muuttuneet, mutta pöytä oli silloinkin keeskellä huonetta kuten nyt. Ja huoneen nimi on nykyisin Jääkärihuone. 100 vuotta sitten pöydän ympärillä istui noin 20 miestä. Sama määrä väkeä oli paikalla nyt. Nyt yli- oppilasaktiivien tilalla olivat Jääkärisäätiön ja JP27:n Perinneyhdistyksen hallitusten jäsenet sekä muutama avustaja.

Jos ei 100 vuotta sitten kokouksesta tehty pöytäkir- jaa, ei sellaista tehty nytkään. 100 vuotta sitten ei ollut esityslistaa, mutta nyt oli: ruokalista.

Jääkäri liikkeen perustamisen 100-vuotispäivän vietto oli todellinen jääkäriperinteen ystävien LKP. Finlandia-talon iltakonserttiin osallistui pit- källe toista tuhatta henkeä.

Kylmäsavurulla
Yrttisalaatti, tillidressing

Peuranpaistia
Kermainen riistakastike, juureskakku

Suklaakakku
Vaniljakastike

Kahvi

Crastall Castellblanc Cava
Marqués de Riscal Rueda
Sunstone Shiraz

Pari lyhyttä puhetta pidettiin. Säätiön puheenjoh- taja **Asko Kilpinen** toivotti vieraat tervetulleiksi. **Gustav Hägglund** kiitti ruoasta.

Puheiden välillä kuultiin professori **Martti Häiki- ön** esitelmä, joka keskittyi jääkäri liikkeen syntyti- lanteeseen vuonna 1914. Esitelmä on toisaalla tässä lehdessä.

Vastaanotto Ritarihuoneen vaakunoiden ympäröimänä

Juhlien seuraava vaihe oli Ritarihuoneelle. Juh- lasaliin kuljettiin muutama vuosi sitten paljastetun kivilaatan alta, jossa on jääkäriksi lähteneiden Ritarihuoneen jäsenten nimet.

Ostrobotnian kassahuone, jääkäriliikkeen perustavan kokouksen pitopaikka, on nykyään nimeltään jääkärihuone. Henkilöt oikealta Antti Kuljukka (selin), Ohto Manninen, Jukka Pennanen, Martti Häikiö, Asko Kilpinen, Peter Fagnäs, Gustav Hägglund, Sami Sihvo, Kari Heiskanen, Tiina Kiiski, Ari Parkkola, Jukka Knuuti, Markku Aherto, Ari-Ilmari Iisakkala, Arno Hakkarainen, Pertti Laatikainen, Kari J. Talvitie, Martti Ehrnrooth, selin Marja-Liisa Crockford.

Ritarihuoneessa kullannäköisillä seinillä ja satoine suomalaisine sukujen aatelisvaakunoineen

riitti juhlaväellä katsomista, varsinkin kun aika moni oli talossa ensi kertaa. Sitä kummasteltiin, kun samalla suvulla saattoi olla kaksi tai kolmekin erilaista vaakunaa. Asia jäi selviämättä, kun paikalla ei ollut riittävän tietävää opasta.

Jääkärijuhlaa ei tietysti voi viettää ilman Jääkärimarssia. Nyt sen kajautti soolona oopperalaulaja **Peter Achren**.

Ohjelmassa oli myös kaksi huomionosoitusta. Pienoisjääkärilipun luovutettiin puolustusministeri Sepo Kääriäisille sekä ulkoasiainneuvos **Mikko Jokelalle** heidän jääkärien perinneliikkeelle antamastaan tuesta.

Jääkärijuhla soti- laskotisisaret vastasivat muonituksesta. Tarjolla oli tervetuliaismaljan lisäksi cocktail-paloja viinin kera sekä kahvia ja suklaaleivoksia.

Tunnelma oli hiukan kuin Linnan kutsuilla, joita vuosittain järjestetään Ritarihuoneen naapurissa. Tungosta ei kuitenkaan ollut samalla tavalla, mutta kunniamerkkejä vähintään yhtä paljon.

kuussa ottaa parveke käyttöön: Permantoliput olivat loppuneet. Se tarkoitti, että konserttievaita oli pitkälle toista tuhatta. Jääkärien perin- neliikkeen ystävät olivat panneet pystyyn todellisen LKP:n, liikekannallepanon.

Vieraita tervehti Finlandia-talon julkisivun valomainos.

Hyvissä ajoin konserttiin tulleilla aika kului tuttujen tervehtimiseen. Kutsu oli kuulunut koko maahan ja siihen olivat vastanneet jääkäri- liikkeen ystävät niin Rovaniemestä, Joensuusta, Kuopiosta, Vaasasta ja ties mistä.

Yllä: Professori Martti Häikiö puhuu. Vasemmalta lukien: Gustav Hägglund, Peter Fagnäs ja Asko Kilpinen.

Alla: Perinneyhdistyksen entiset puheenjohtajat Ilkka Halonen ja Asko Kilpinen.

Konsertin nimi Jääkärien tie kertoi tuon ajan miehen tarinan. Laulukavalkadin aloitti Cantores Minores poikakuoron kymmenvuotias solisti **Joonatan Pylkkönen** laulamalla maan ”Maan korvesa kulkevi lapsosen tie”. Hiukan vanhempi poikasolisti **Joona Ruusula** kertoi tulevan jääkärien maailmasta laulamalla Sotilaspojan, joka odotti 15-vuotispäiväänsä: ”Kun viisitoista vuotta vaan/mä kerran täyttää saan”. Ylioppilaslaulu kertoi tulevan jääkärien olevan jo yliopistossa.

Jääkäri liikkeen perustamisen henkeen viittasi Ateenalaisten laulun säkeet ”Kaunis on kuolla kun joukkosi eessä”. Seuraava laulu olikin jo Jääkärien laulu ”Elon mainingit korkeina käyvät/niiden kuohuissa kulkee myn tie”. Laulun tekijät kertovat omista tunnoistaan, sillä he ovat jääkäri veljekset Sihvo. Sanat ovat Aarnen ja melodia Samin käsialaa.

Sitten oltiinkin Libaussa, kun solisti Angelika Klas lauloi legendaarisen **Sam Sihvon** Jääkärien morsian -operetin laulun ”Oi poika pohjolan”.

Pian oltiin takaisin Suomessa ja vapaussodassa, josta kertoi Karjalan jääkärien laulun sanat, missä ”vapaan Suomen uusi huomen koittaa jo yli koko Karjaan maan”.

Mutta jääkärien rauhan aika oli lyhyt. Jouduttiin talvisotaan, mistä kertoi Sillanpään marssilaulun sanat ”kotikontujen tienoota tervehtien”. Sodan synkkää todellisuutta kuvasi **Angelika Klasin** laulama Evakon laulu. Siinä kerrotaan, minkälainen oli Suomen armeija talvisodassa. ”*Meitä vastaan marssi nuoret Suomen soturit/heitä johti lapsenkasvoiset nuo vänrikit*”.

Sentään sodat loppuivat. Sitä kuvasivat upeat ”Marsalkan hopeatorvet”. Ja sitten oltiin jo rauhan tilassa, josta kertoivat iskelmien sanat ”itke en mä lemme tähden” ja ”sulle salaisuuden kertoa mä voisin”.

Tultiin jo 1970-luvulla ja radikalismien aikaan. Esitetty **Kari Rydmanin** ”Sinua, sinua rakastan” edusti kuitenkin tuon ajan musiikin pehmeämpää, epäpoliittista osaa.

Mutta jälleen ajat ja aatteet muuttuivat ja solistin seuraava numero olikin jo Suomen Sinivalkoisen Äänen **Katri-Helenan** klassikko ”Maailman piha-maat”.

Ja sitten jääkärikin oli jo vanha mies ja edessä oli ”Veteraanin iltahuuto”

*Hoivatkaa, kohta poissa on veljet,
muistakaa, heille kallis ol' maa.*

*Kertokaa lasten lapsille lauluin,
himmettä ei muistot koskaan saa!*

Pääkuorman musiikista kantoi Kaartin soittokunta johtajanaan musiikkimajuri **Jyrki Koskinen**,

joka oli myös suunnitellut ohjelman. Laulu puolesta vastasivat **Matti Orlamon** johtamat Kaaderilaulajat ja Kadettikuoro. Oman pikantin lisänsä kuoroon antoivat siihen nykyisin kuuluvat muutamat naislaulajat. Maanpuolustuskorkeakoulussa kun on nykyään myös naiskadetteja. Solisteina lauloivat Angelika Klas ja **Mikael Kontinen**.

Teksti Jukka Knuuti

Kuvat: Jorma Ignatius, Paavo Mikkonen, Vesa Määttä

Kaksi jääkärikenraalin jääkäripoikaa. Gustav Hägglundin isä oli jääkärikenraaliluutnantti Woldeemar Hägglund ja Sami Sihvon isä jääkärikenraalimajuri Jussi Sihvo.

Seinillä riippuvien vaakunoiden alla oli tuttuakin nimiä.

Kadun kansakin näki, että Finlandia-talolla juhli-taan jääkäreitä.

Yllä: perinneyhdistyksen puheenjohtaja Perti Laatikainen toivotti vieraat tervetulleiksi Ritarihuoneen aatelisvaakunoiden keskellä.

Vasemmalla: Juhlakokouksessa oli paikalla viisi perinneyhdistyksen puheenjohtajaa. Vasemmalta Asko Kilpinen, Sami Sihvo ja Perti Laatikainen. Jukka Pennanen ja Ilkka Halonen jäivät tästä kuvasta pois.

Alla: Yleisö kuuntelee oopperalaulaja Peter Achrenin esittämää Jääkärimarssia. Vasemmalta Jukka ja Sirkka Pennanen, Asko ja Oili Kilpinen, Martti ja Anja Ehnrooth.

Jo Finlandia-talon lämpiössä tuli varmaksi, että meitä on PALJON.

Askko Kilpisen käsi oli hellänä, kun hän kätteli Ritarihuoneen vastaanoton yli 200 vierasta.

Korkeaa sotilasjohtoa Ritarihuoneella. Vasemmalta merivoimien komentaja Kari Takanen, Gustav Hägglund ja Seppo Kääriäinen.

Gustav Hägglund ja Jalkaväkikoulun johtaja ja jalkaväen tarkastaja prikaatikenraali Gert-Johannes Hagemann (Saksa) vaihtavat ajatuksia.

Ritarihuoneelle kiitettiin jääkäriperinneliikkeen tukemisesta kahta henkilöä jääkäripenoislipun. Sellaisen vastaanottivat entinen puolustusministeri Seppo Kääriäinen (vasemmalla.) sekä ulkoasiainneuvos Mikko Jokela.

Ylhäällä: Orkesteri ja yleisö paikallaan. Juhlat voivat alkaa.

Oikealla: Helsingin Sanomien ex-päätoimittaja Janne Virkkunen ja Martti Häikiö pohtivat päivän turvallisuuspoliittista tilannetta.

Ylhäällä: Lavalla on paljon väkeä, sillä Kaaderilaulajissa- ja Kadetti-kuorossa oli 50 laulajaa. Pikantti yksityiskohta olivat kuoron muuttamat naislaulajat.

Vas: Marsalkan hopeatorvet soivat jälleen kerran upeasti.

Vas: Illan solistit on kukitettu: Vasemmalta Angelika Klas, Joonas Ruusula, Joonatan Pylkkönen ja Mikael Konttinen.

Jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhla Nylands Nationilla

27.10.2014 oli tullut kuluneeksi 100 vuotta siitä, kun Walter Horn ja Pehr Norrmén viettivät iltaa Nylands Nationilla, jonka nimi siihen aikaan oli Nyländska avdelningen. Keskustelua käytiin politiikasta ja Suomen kohtalosta. Kokouksen jälkeen Horn ja Norrmén jatkoivat iltaa Per Norrménin kodissa. Keskustelu kääntyi maailmansotaan ja siihen, mitä miehet itse voisivat tehdä paremman tulevaisuuden eteen.

Walter Hornin vuona 1915 kirjoittamassa muistelmissa keskustelu kävi suurin piirtein näin:

Norrmén: *Vi måste också slåss.* (Meidän on myös pakko taistella.)

Horn: *Visst fan, det är vår första skyldighet att hjälpa Tyskland och kanske man även kan hjälpa Finland därmed.* (Totta hemmetissä, Saksan auttaminen on meidän velvollisuutemme ja samalla myös Suomen auttaminen sitä kautta.)

Norrmén: *Åtminstone skola vi skaffa oss militärisk utbildning och den bästa torde vi nog få i Tyskland.* (Ainakin meidän tulee hankkia sotilaallista koulutusta ja parhaan koulutuksen löydämme Saksasta)”

Tämän jälkeen keskustelu jatkui ja heille kävi yhä selvemmäksi, että Suomen auttamiselle olisi tärkeintä, jos he liittyisivät vapaaehtoisina Saksan armeijaan. Ajatus jääkäri liikkeestä oli syntynyt.

Horn ja Norrmén olivat mukana perustamassa jääkäri liikettä mel-

Mieskvartetti lauloi isänmaallisia lauluja

kein kuukautta myöhemmin Ostrobotnian kassahuoneen kokouksessa, jossa oli mukana osanottajia useista eri osakunnista.

Jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhla Nylands Nationilla alkoi ulkoilmassa pääsisäänkäynnin edessä. Paikalle oli kokoontunut melkein 80 osallistujan joukko sekä nuoria että vanhoja. Mieskvartetti lauloi isänmaallisia lauluja, minkä jälkeen historian professori **Henrik Meinander** ja aikaisempi puolustusministeri **Carl-Olof Homén** pitivät puheet jääkäri liikkeestä. Puheiden jälkeen seurasi muistolaatan paljastus. Muistolaatassa lukee ruotsiksi, suomeksi ja saksaksi ”Ajatus jääkäri liikkeestä syntyi tässä talossa 27.10.1914”. Seremonia ulkoilmassa päättyi Finlandia-hymniin, minkä jälkeen osallistujat siirtyivät sisätiloihin illalliselle.

Ennen illallista filosofian tohtori **Annette Forsén** piti esitelmän ”Suomi ja Saksa 1914”. Hän kertoi jääkäriaatteen syntymisen taustoista ja siitä, miksi ja miten aktiivit Suomessa saivat yhteyden Saksaan. Kiinnostavan esitelmän jälkeen seurasi tunnelmallinen opiskelijatyylinen illallinen. Puheita pidettiin ja maljoja nostettiin jääkärien kunniaksi. Opiskelijoiden tapaan snapsilaulut olivat olennainen osa illallisen kulkua. Illallisen päätyttyä monet jatkoivat iltaa Hornin ja Norrménin hengessä Nylands Nationin kerhotiloihin, missä keskustelut jatkuivat jääkärien hengessä.

EDWARD LUNDELL

Professori Martti Häikiö: Jääkäriksi lähtijän piti ylittää kolme kynnystä

Jääkäri liikkeen alku sata vuotta sitten avaa monivuotisen tapahtumasarjan, jonka muistaminen syventää ymmärrystä itsenäistymiseen ja vapautteen johtaneesta kehityksestä ja suomalaisen kansanvallan vahvuudesta. Suomen ainutlaatuisen tarinan tunteminen on identiteettimme perusta. Juhlapuheessa professori Martti Häikiö käsittelee kolmea kynnystä, jotka nuorten itsenäisyysmiesten oli ylitettävä heidän lähtiessään vihollismaahan sotilaskoulutukseen. Rohkea henkilökohtainen ratkaisu perustui niihin kolmeen arvoon, joille Suomen itsenäisyysliike rakentui: vapaus, oikeus ja demokratia.

Ensimmäinen ja tärkein kynnys oli irtautuminen lojaalisuudesta Venäjän keisaria kohtaan. Suomi oli autonomiansa turvin kehittänyt hyvin sekä kansalaisyhteiskuntana että taloudellisesti. Mutta Venäjän halu yhtenäistää valtakunnan lainsäädäntöä ja venäläistää Suomea 1890-luvulta alkaen johtivat pettymykseen, hämmennykseen ja vähittäiseen kääntymiseen passiivisen vastarinnan tielle. Suomalaiset jakautuivat sovittelua yrittäviin myöntövyysmiehiin ja jyrkempää tottelemattomuutta kannattaviin perustuslaillisiin. Nuorten miesten kohdalla ratkaisun paikka olivat laittomina pidetyt asevelvollisuuskutsunnat, joista moni kieltäytyi. Vanhemmasta väestä moni jätti noudattamatta laittomina pitämiään lakeja ja määräyksiä, mikä johti viroista erottamisiin ja maasta karkotuksiin, mutta myös lakien kunnioituksen heikkenemiseen. Mutta samaan aikaan suomalais-

set kansanliikkeet työväen, osuustoiminnan, naisasian, raittiuden ja monen muun elämänalan kohentamiseksi vahvistivat suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. Venäjän vaikeudet Kauko-idässä sekä vastarinta ja levottomuudet emämaassa johtivat myönnytyksiin, joihin kuului Suomen autonomisten oikeuksien osittainen palauttaminen ja kansanedustuslaitoksen uudistaminen 1905–1907.

Toinen kynnys oli uskon mureneneminen oikeusvaltioon, sovitteluun politiikkaan, passiiviseen vastarintaan ja demokraattisiin menettelytapoihin olojen parantamiseksi. Venäläistämispoliittikan jatkuminen, urkintalaitos, sensuuri, pidätykset ja karkotukset kavensivat vapautta. Lainsäädäntötyö oli alustettu keisarin yksinvalloille ja eduskunnan jatkuvat hajotukset turhauttivat parlamentarismiin uskovia puolueita. Yksi ja pian toinen siirtyi aktiivisen vastarinnan tekijäksi ja kannattajaksi. Aktivistit loivat yhteyksiä Venäjän vallankumouksellisiin ja anarkisteihin ja ulkomaihin. Voimakeinojen käyttöä valmisteltiin ja toteutettiin väkivallanteoja kuten kenraalikuvernööri **Bobrikoffin** ja prokuraattori **Soisalon-Soinisen** poliittiset murhat.

Kolmas kynnys oli valmistautuminen aseelliseen kansanousuun. Nuoren miehen päätös lähteä sotilaskoulutukseen sotatilan aikana vihollismaahan on valtiopetos. Sen kynnyksen ylittäminen tiesi kotimaan jättämistä taakse. ”Edessä saattaa olla hirsipuu tai Siperia.” (P. H. Norrmén) Päätöksen taustalla oli Suomen aseman nopea ja dra-

mi oli julistettu sotatilaan 1.8.1914 Saksan julistettua sodan Venäjälle. Suomesta tuli käytännössä venäläinen sotilasleiri. Ylintä ja ehdotonta valtaa käytti kenraalikuvernööri **Franz Seyn**, joka erotti 13.11. tuomarin virasta näkyvimmän passiivisen vastarinnan johtajan, entisen puhemiehen ja istuvan kansanedustajan **P. E. Svinhufvudin**. 17.11. julkaistu Suuri venäläistämishjelma oli lopettamassa Suomen autonomian lähes täydellisesti ja tekemässä Suomesta keskusvallan alaisen maakunnan. Ohjelma oli suomalaisille ”sekavasta unenhorsteesta selkeään todellisuuteen herättävä piiskan-sivallus” (Matti Lauerma).

Ostrobotnian kassahuoneessa pidettiin 20.11. kokous, jossa perustettiin ”aktivistisen liikkeen väliaikainen keskuskomitea”. Siinä pitkin syksyä monia suunnitelmia hautoneet eri osakuntiin kuuluneet noin parikymmentä nuorta päättivät lähteä irrottaamaan Suomea Venäjältä asevoimin. Aiemmin oli tunnusteltu Ruotsin valmiutta antaa sotilaskoulutusta, mutta kun se ei johtanut tuloksiin, päätettiin Saksalta pyytää aseita ja koulutusta. Päätöstä lujitti Svinhufvudin pidätys tuomarinpöydästä 25.11. ja karkotus Siperiaan. Kaksi ylioppilasta **Bertel Paulig** ja **Walter Horn** lähetettiin Tukholmaan, jonne he matkustivat joulukuun alussa ja valmistelivat siellä olevien itsenäisyysmiesten kanssa kirjelmän pyytäen Saksalta 150 miehen sotilaskoulutusta. Tuloksena oli jääkäri liikkeen synty, 1 900 miehen kouluttaminen ja itsenäisen Suomen puolustusvoimien rungon muodostuminen.

Vain kolme kuukautta periaatepäätöksestä koulutuksen alkuun

Jääkärikoulutus toteutui hämmästyttävän nopeasti

Kun suomalaiset lähtivät hankkimaan sotilaskoulutusta Saksasta 1915, ei vielä tiedetty jääkäreistä mitään. Pyyntö saada sotilaskoulutusta Saksassa johti tuloksiin käsittämättömän nopeasti.

Kun jääkäri liikkeen perustavana tapahtumana pidetty Kassahuoneen kokous oli 20. marraskuuta 1917, aloitettiin koulutus Saksan Lockstedtissa jo 25. helmikuuta 1918. Toiminnan perustamis- päätöksestä koulutuksen alkamiseen meni vain kolmen kuukautta. Tapahtumat etenivät hämmästyttävän nopeasti, etenkin jos ottaa huomioon tuon ajan tiedonvälityksen tason. Jääkäreitä lähtijöistä tuli vasta touku- kuussa 1816, kun suomalaisista muodostettiin Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona 27. Ajatus sotilaskoulutuksen järjestämisestä nuorille suomalaisille miehille heräsi toisen sortokauden pimeimmällä hetkellä marraskuussa 1914. Silloin julkistettiin uusi venäläistämiso- jelmä, joka olisi asteittain lopettanut autonomisen Suomen oman hallinnon ja oikeusjärjestelmän. Venäjän yleisvaltakunnalliset lait ja määräykset ulotettiin koske- maan myös Suomea.

Venäläistämisojelman seurauksena ylioppilasaktiivit päättivät ryhtyä konkreettisiin toimiin Suomen irrottamiseksi Venäjäs- tä. Mukana oli kaikkien osakun- tien edustus samoin kuin tek- nillisen korkeakoulun opiskeli- jat. Hankkeessa olivat mukana molemmat kieliryhmät.

Jääkäri liikkeen perustavana ta- pahtumana pidetään kaksi vuot-

ta aiemmin valmistuneen Ostro- botnian talon kassahuoneen ko- kousta 20 marraskuuta 1914. Kokouspäivästä on hiukan risti- riitaisia tietoja. Näin käy, kun ko- kouksesta ei sen salaisesta luon- teesta johtuen laadittu pöytäkir- jaa. Paikalla oli kaikkiaan pari- kymmentä henkeä. Kassa- huoneen kokouksen ja sitä seu- ranneiden neuvonpitojen tulok- sena syntyi toimintaohjelma,

jestämään suomalaisille haluttua sotilaskoulutusta. Pian kuitenkin saatiin Venäjän vihollismaasta Saksasta ilmoitus, että toivottu koulutus voitaisiin saada siellä.

Koulutusta 200:lle hyvien perheiden pojille

Suomalalaisten koulutuksen aloittamisesta päätettiin Berlii- nissä 26. tammikuuta. Koulutet-

Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistys ry

Konekiväärikoulutusta Lockstedtissa.

jonka keskeinen ajatus oli irtau- tuminen Venäjältä ja pyrkimys täyteen itsenäisyyteen, tarvittaes- sa väkivalloin. Oli aloitettava valmistelut aseellisen nousuun venäläisiä joukko vastaan Huonetta kutsuttiin kassa- huoneeksi sen seinään muuratun kassakaapin vuoksi. Myöhem- min huonetta alettiin tämän ko- kouksen johdosta kutsua Jääkäri- huoneeksi

Varsin nopeasti selvisi, ettei puo- lueeton Ruotsi ollut halukas jär-

tävien määräksi päätettiin noin 200 miestä. Heidän edellytettiin olevan hyvistä perheistä olevia si- vistyneitä ja luotettavia miehiä. Saksan kielen taito katsottiin välttämättömäksi.

Suomalaisten koulutusaika olisi neljä viikkoa, jota toisaalta voi- taisiin tarvittaessa pidentää. Koulutuspaikka olisi Lockstedter Lager. Se oli Hampurin lähistöllä oleva suuri sotilaskoulutusleiri, jolla oli pinta-alaa peräti 96 ne- liökilometriä ja siellä harjoitelli

Lähdössä rintamalle.

parhaimmillaan 23 000 sotilasta. Sotilaalliseen koulutukseen tuli kuulumaan sotilashengen omaksuminen, ampumataidon oppiminen, pienten yksiköiden tiedustelutoiminta, kenttälinnoittaminen, rautateiden ja satamalaitteiden sekä laivojen tuhoaminen ynnä sissitoiminta. Koulutus kertoo, että koulutettavia oli suunniteltu käytettävän tarpeen vaatiessa tuholaistöihin Suomessa olevia venäläisiä kohteita vastaan. Koulutettavat eivät olleet Saksan armeijan sotilaita vaan ulkomaalaisia valtion vieraina olevia siviilihenkilöitä. Heitä ei kohdeltaisi rivimiehinä vaan samoin kuin saksalaisia upseerioppilaita. Kurssin nimeksi tuli Pfadfinder-kurssi (*Pfadfinder* = partiopoika). Peitenimi oli luonteva, sillä kurssin johtajaksi tuli majuri

Maximilian Bayer, joka oli saksalaisen partiopoikaliikkeen kärkihahmo. Partiomaisuus vietiin niin pitkälle, että koulutettavien vaatetuksiksi tuli saksalainen partiopuku, joka tosin sittemmin vaihtui saksalaiseen sotilaspukuun

Kurssin päätyttyä ei haluttu suomalaisten jäävän Saksaan pitämäksi aikaa odottamaan Suomeen mahdollisesti tehtävää mairinnousua, mikä sisältyi saksalaisten suunnitelmiin. Suositeltavaa olisi, että koulutetut siirtyisivät Ruotsiin, missä he olisivat saksalaisten helposti tavoitettavissa ja lähellä Suomea.

Tieto koulutuksen aloittamisesta tuli Suomeen 2. helmikuuta 1915 ja samalla aloitettiin lähtijöiden värväys. Se ei ollut aivan yksikeräistä, kun kaikki piti tehdä salaa.

Jääkäreitä koulutettiin myös moottoriajoneuvojen käyttöön

Värvääjä saattoi yleensä vedota vain henkilökohtaisiin tuttavuuksiinsa, mutta heihinkin hyvin harkitsevasti. Riittävää määrää lähtijöitä oli vaikea löytää.

Värvättäville ei paljon luvattu

Värvääjät eivät pystyneet antamaan värvättäville kovin paljon tietoa siitä, mikä heitä Saksassa odotti. Värvääjä joutui isänmaan nimissä vaatimaan paljon mutta saattoi luvata vain vähän.

Värväys tapahtui ylioppilaspireissä pääasiassa Helsingissä. Ruotsinkielisten osakuntien aktiivisuudesta johtuen toista kotimaista puhuvien osuus oli varsin suuri. Ensimmäisten 55 Lockstedtiin saapuneen suomalaisen luettelosta löytyy vain yhdeksän suomenkielistä sukunimeä.

Sotilaskoulutus alkoi 25. helmikuuta 1915 Hampurin lähellä Lockstedter Lagerissa. Kurssin alkaessa paikalla oli 55 kouluttavaa. Heidän joukossaan oli useita miehiä, jotka olivat eri syistä jo ”valmiiksi” Saksassa. Vähitellen paikalle tuli lisää suomalaisia, mutta koskaan ei saatu täyteen suunniteltua 200 miehen määrävahvuutta.

Pfadfinder-kurssia seurasi laajempi koulutusjoukko, joka kasvoi pataljoonan vahvuiseksi. Siihen tarvittiin Pfadfindereiden lisäksi noin 1500 vapaaehtoista. Näiden löytämiseksi Suomessa

Lockstedter Lagerin rautatieasema. Vanha postikortti.

Palojärvi ilmoittautui salanimellä Lockstedtin sotilaskoulutukseen

Vihdistä kotoisin oleva keväällä 1914 ylioppilaaksi tullut **Väinö Palojärvi** oli opiskelemissa arkkitehdiksi Wismarin insinööriakatemiassa Saksan Etu-Pommerissa, vain 100 km:n päässä Lockstedtistä.

Väinön ystävät ja sukulaiset saivat Suomessa tietoa ja aktivistiryhmien pyrkimyksistä, ja taatusti myös Ostrobotnian kokouksesta 20.11.1914. Kun Väinö lisäksi sai tietää, että yhteistoiminta Saksan kanssa käynnistyy Lockstedtissa, lähellä hänen opiskelukaupunkiaan, purkautui hänen syvä inhonsa sortovaltaa kohtaan, ja hän päätti liittyä mukaan ollakseen osaltaan valmiina, kun Suomen kohtalo sitä vaatisi.

Väinö Palojärvi ilmoittautui aivan ensimmäisten joukossa jo 26. helmikuuta. 1915 Lockstedtissa Pfadfinder-leirille. Tuolloin hän osasi epäilemättä jo saksaakin sujuvasti.

Miksi lähes välittömästi opintojen aloittamisen jälkeen Väinö meni suomalaisille annettavaan sotilaskoulutukseen? (Jääkäreitä koulutettavista tuli vasta 1916). Olihan riskinä jopa tuomio maanpeturuudesta. Mitään takeitahan ei hankkeen onnistumisesta ollut, ja lisäksi oli pelättävissä, että

sortovalta rankaisisi ankarasti myös maanpettureiden sukulaisia.

Palojärvi ei pystymättä ennakoimaan tulevaisuutta suunniteltua neljän viikon Pfadfinder-jaksoa pitemmälle. Koska oman kohtalon lisäksi myös sukulaiset voisivat Venäjän sortotoimien jatkuessa joutua Suomessa vaaraan, päätti Väinö ilmoittautua palvelukseen Brandt -nimisenä.

Tulikasteensa Gruppenführer Brandt sai, kuten useimmat muutkin jääkärit, Misse -joella, Saksan itärintamalla 1. maailmansodassa. Lisää sotakokemusta tuli hänelle vielä Riianlahdella ja Aa-joella

Jääkäri **Heikki Nurmion** Libaussa sanoittaman, ja Suomeen vaivalla salaa toimitetun Jääkärimarssin, sävelsi Suomessa itse **Jean Sibelius** ”mieskuorolle ja pianolle”. Kun sävellys oli saatu etappiteitse vihdoinkin Saksaan, koottiin kvartetti tehtävänä esittää uusi marssi illanvietossa. Laulutaitoisia jääkäreitä kyllä riitti, mutta mistä säestys? Soittokuntaa ei ollut, mutta löytyi taitavaksi pianistiksi tunnettu jääkäri ”Brandt” alias Palojärvi. Hän sai kunniatehtävän soittaa 28.11.1917 ensimmäisenä julkisesti Jääkärimarssin.

Palojärvi jäi vapaussodan jälkeen upseeriuralle edeten kenraalimajuriksi ja toimi mm. divisioonan komentajana jatkosodassa.

LAURI PALOJÄRVI

Sunnuntaitunnelmaa Libaussa kesällä 1917. Kuvassa vasemmalta: Gewehrführer Asplund, Gruppenführer Palojärvi, Zugführer Prytz ja rautaristillä palkittu Gruppenführer Homén.

Kaikista tulijoista ei ollut sotilaksi

Suuren värväyksen ansiosta Lockstedter Lagerin suomalaisjoukko oli noin 1600 miehen vahvuinen. Kaikkiaan jääkäreinä oli vajaa 1900 miestä, sillä koulutettavia tuli ja meni. Pataljoonaaan tuli varsin kirjavaa väkeä, sillä mukaan otettiin Saksassa jo muutenkin oleskelleita miehiä. Lockstedtiin tuli jopa internoituja merimiehiä, jotka valitsivat sotilaskoulutuksen vaihtoehtona vankileirille. Kaikki eivät täyttäneet varsin tiukkoja saksalaisia sotilaan laatukriteerejä, vaan karsiutuivat matkan varrella. Saksaan lähtijöille ei pidetty missään vaiheessa lääkärintarkastusta. Lockstedtissa sulkeisharjoituksissa kouluttajat iskivät silmänsä suomalaiseen, joka oli kovin kömpelö sulkeisharjoituksissa. Kun asiaa selviteltiin, kävi ilmi, että miehellä oli puujalka. Oli hän kuitenkin ollut niin kenttäkelpoinen, että oli hiihtänyt yli Merenkurkun.

Jääkäreitä suomalaisista tuli vasta toukokuun lopulla 1916. kun heistä muodostettiin Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona 27. Se ei ollut tavallinen jalkaväkipataljoona, sillä siihen kuului konekivääri-, pioneeri- ja viestikomppania ja jopa haupsipatteri. Aselajikoulutuksella oli suuri merkitys jääkärien johtaessa sisällissodaksi muuttuneessa vapaussodassa Suomen hallituksen joukkoja sekä myöhemmin Suomen puolustusvoimia luotaessa. Jääkärit saivat myös sotakokemusta, sillä pataljoona oli kahteen otteeseen Saksan itärintamalla nykyisen Latvian alueella. Rintamalla kärsittiin myös tappioita, sillä joukosta kaatui 13 ja haavoittui 49.

Suomen julistauduttua itsenäiseksi 6.12.1917 oli jääkäreiden paluuhetki koittanut. Saksalaiset

Jäänmurtaja Sampo avustaa höyrylaiva Arcturusta ja kauppalavaa 25.2.1918 kohti Vaasan satamaa.

viivyttivät paluuta, jotteivät Venäjän ja Saksan välillä Brest-Litovskissa käynnissä olleet rauhanneuvottelut olisi vaarantuneet. Tämä epävarmuus kuvastuu mm. Jääkärimarssin sanoissa: "Meill' armoa ei isänmaata." Venäjään kuuluvan Suomen asukkaina olivat jääkärit Venäjän hallinnon silmissä maanpettureita. Tilanne selkiintyi sekä Venäjän bolševikkihallituksen että Saksan tunnustettua Suomen itsenäisyyden. Nyt ei jääkäreiden paluuta voitu pitää Venäjälle vihamielisenä tekona.

Itsenäinen Suomi sai ensimmäiset upseerinsa

Uudeksi esimiehekseen jääkärit saivat suomalaisen everstiluut-

nantti **Wilhelm Thesleffin**, joka saapui Libauhun Suomen hallituksen valtuutettuna. Jääkärit allekirjoittivat sitoumuksen palvelulla Suomen armeijassa vähintään vuoden ajan ja he saivat suomalaiset sotilasarvot. Helmi-kuun 11. päivänä ylennettiin 1130 jääkäriä suomalaisiin sotilasarvoihin. Itsenäisen Suomen armeija oli saanut palvelukseen tulevia tapahtumia ajatellen äärimmäisen tärkeät 403 upseeria ja 727 aliupseeria.

Pataljoonan hajottamispäivän 13.2.1918 aamuna pataljoonan komentaja kapteeni **Eduard Ausfeld** luki pataljoonan hajottamiskäskyn ja piti jäähyväispuheen. Pataljoonan lippu vihittiin Libaun Pyhän kolminaisuuden (Trinitatis-) kirkossa. Jääkärit vannoinvat sotilasvalan Suomen

lailliselle hallitukselle. Jääkärit olivat valmiita palaamaan kotiin. Heitä kuljettanut Arcturus-laiva irtosi seuraavana päivä Libaun sataman laiturista. Alus oli tupaten täynnä, sillä 854 jääkäriä oli moninkertainen määrä aluksen normaalille matkustajamäärälle. Suomessa ennen jääkäreiden paluuta alkanut vapaussota sai yhä enemmän kansalaissodan piirteitä. Tämä aiheutti pelkoa siitä, että jääkäritkin jakautuisivat kahteen leiriin. Pelko osoittautui

aiheettomaksi, sillä sadoista työläisjääkäreistä lähes kaikki asettuivat laillisen hallituksen eli valkoisen Suomen puolelle. Jotakin jääkäreitä jäi poliittisen kantansa johdosta Saksaan. Jääkäreiden pääjoukon palatessa Suomeen Saksaan jäi eri syistä noin 400 jääkäriä. Suurin osa heistä oli siviilityöpaikoissa ja osa sairaaloissa tai toipilaina. Pääosa palasi Suomeen vuosina 1918 tai 1919. Kymmenet ehtivät vielä vapaussodassa rintamalle.

Jääkärien pääjoukko 950 miestä saapui Arcturuksella ja Sammolla Vaasaan 25.2.1918 eli päivälleen kolme vuotta sen jälkeen, kun ensimmäiset Pfadfinderit olivat saapuneet Lockstedtiin. Helmikuun 26. päivänä jääkäripataljoona esiintyi uudelle ylipäällikölleen kenraali **Carl Gustaf Mannerheimille** Vaasantorilla viimeisessä yhteisessä paraatissaan. Tuolloin jääkärit olivat koossa pataljoona viimeisen kerran.

Kihlamatka muuttui jääkärikoulutukseksi

Hannes Anttila Libaussa.

Kun lähdin matkalle Saksaan vuonna 1914 – palasin sieltä neljä vuotta myöhemmin jääkärinä – eivät syyt lähtööni olleet ollenkaan sotaisat, lähdin nimittäin kihlamatkalle. Saksassa ollessani syttyi kuitenkin maailmansota, enkä voinut enää palata Suomeen, kertoi rovasti Hannes Anttila 47 vuotta sitten.

Koska en päässyt palaamaan Suomeen, pyrin jatkamaan teologian opiskelua Dresdenin yliopistoon. Täällä sitten sain tiedon jääkäripataljoonasta, johon liityin maaliskuussa 1915. Anttila pyrki joukon kenttäsaarnaajaksi, mutta joukon kouluttaja piti saarnaajan tehtävää turhana.

Teologian ylioppilas Anttila ryhtyi pataljoonan ollessa rintamalla vapaaehtoisesti ilman pappisvihkimystä ja virallista valtuutusta hoitamaan pataljoonan papin tehtäviä. Hän siunasi Misserjoella kaatuneet haudan lepoon, kävi kenttäsairaalassa tapaamassa haavoittuneita ja toimi tulkkina jumalanpalveluksissa.

Anttila piti saarnan Liepajan Trinitatis-kirkossa 13. helmikuuta 1918, jolloin vihittiin pataljoonan lippu ja jääkärit vannoiivat valan Suomen hallitukselle.

Kotimaahan palattuaan ja vapaussodan jälkeen Anttila jatkoi teologian opintojaan ja vihittiin papiksi vuonna 1920. Hän perusti Tehtaanpuiston yhteiskoulun ja toimi pitkään sen rehtorina

Professorin väärä todistus

Ne maanpetturit. Näin kommentoi professori Matti Klinge, kun kerran otin hänen kanssaan puheeksi jääkärit. Tiesin professorin hyvin Venäjä-mieliseksi, mutta en sentään näin bobrikovilaiseksi.

Tuo Klingen maanpetturiliike täyttää 100 vuotta. 20. marraskuuta 1914 kokoontui Ostrobotnian ns. kassahuoneeseen joukko opiskelija-aktivisteja. Marraskuun manifesti olisi merkinnyt Suomen autonomisen aseman tuhoutumista. Bottalle koostuneet ylioppilasjohtajat olivat yksimielisiä siitä, että Suomen on irrottauduttava Venäjältä, minkä vuoksi on saatava sotilaallista koulutusta. Puolueeton Ruotsi ei luvannut kouluttaa suomalaisia ja seuraavaksi käännyttiin Saksan puoleen, joka olikin valmis kouluttamaan suomalaisia. Olihan sen intressissä, että sen vihollismaassa Venäjällä syntyisi aseellisia rähinöitä.

Kun saksalaiset suostuivat kouluttamaan suomalaisia, ei heidän tarkoituksenaan ollut niinkään Suomen irrottautuminen Venäjältä kuin valmistella omaa maihinnousuaan Suomeen Venäjän sotaponnistusten häiritsemiseksi. Tämä on antanut aiheen Matti Lackmanille antaa jääkäritutkimuksensa nimeksi ”Suomen vai Saksan puolesta”.

Asiat etenivät 1914 hämmästyttävällä vauhdilla: Bottan kassahuoneessa pidetystä kokouksesta oli kulunut vain kolme kuukautta, kun suomalaisten kouluttaminen alkoi Lockstedtissa, lähellä Hampuria.

Koulutuksen alkaessa 25 helmikuuta 1915 oli paikalla vasta 55 suomalaista. Määrä kasvoi vähitellen, mutta missään vaiheessa ei saatu täyteen suunniteltua 200 miehen vahvuutta. Eikä koulutukseen ollut sitä, mitä oli odotettu. Vihollismaan kansalaisten kouluttaminen haluttiin salata. Koulutusryhmää kutsuttiin sen vuoksi Pfadfinder-kurssiksi, eli partiopojiksi. Ja olihan heidän ykköskouluttajansa, majuri Maximilian Bayer Saksan partiopoikaliikkeen napamiehiä. Vaateuksenakin oli partiopuku, joka myöhemmin vaihtui tavalliseen saksalaiseen sotilasvaatetukseen.

Alun perin oli suunniteltu vain neljän viikon kurssia, jota sitten jatkettiin. Saksalaisille ei sopinut, että vihollismaan kansalaiset olisivat jääneet maahan koulutuksen jälkeen. Heidät haluttiin siirtää Ruotsiin, missä he olisivat saksalaisten tavoitettavissa ja käytettävissä esimerkiksi tuholaistehtäviin Suomessa.

Toisin kuitenkin kävi. Kurssia ei vain jatkettu vaan sitä jopa laajennettiin. Tavoitteeksi tuli kokonai-

nen pataljoona. Kun Pfadfinderit olivat pääasiassa ylioppilasnuorisoa, aloitettiin nyt suuri värväys, joka koski koko miespuolista väestöä. Venäläisillä oli vihiä siitä, etteivät kaikki ulkomaille jääneet nuoret miehet menneenkään Ruotsiin opiskelemaan. Kun Pfadfindereiksi lähteneet saattoivat matkustaa täysin laillisesti, oli suuren värväyksen lähtijöiden matkustettava salaa. Varsin moni heistä suoritti elämänsä laturetken hiihtäen yli Merenkurkun jään.

Jääkäreitä Saksaan menijöistä tuli vasta, kun pataljoona sai nimen Kuninkaallinen Preussin 27. jääkäripataljoona. Se ei ollut tavallinen jalkaväkipataljoona, sillä siihen kuului konekivääri-, pioneeri- ja viestikomppania ja jopa haupitsipatteri. Saatu aselajikoulutus oli erittäin tärkeä paitsi vapaussodassa myös myöhemmin Suomen puolustusvoimia rakennettaessa.

Jääkärit hankkivat myös käytännön sotakokemusta, sillä pataljoona oli kahteen otteeseen rintamalla nykyisen Latvian alueella kärsien 13 kaatuneen ja 49 haavoittuneen tappiot.

Jääkäriksi lähdettiin paitsi Suomesta, myös Saksassa muuten oleskelleita miehiä tuli Lockstedtiin. Olipa joukossa jopa internoituja merimiehiä. Joukkoon mahtui kirjavaa ainesta, eivätkä kaikki olleet ”hyväkäytöksiä, hyvien perheiden poikia”, kuten saksalaiset aluksi edellyttivät. Kaikki noin 1 900 jääkäripataljoonassa eri vaiheissa palvelleet eivät olleet saksalaisten kovien kriteerien mukaista sotilasainesta, vaan karsiutuivat pois jo matkan varrella.

Jääkäreiden pääjoukko tuli Vaasaan 25. helmikuuta Arcturus-laivalla. Sitä ennen maassa oli jo eri tavoin palanneita jääkäreitä, eksoottisimpana matkustusvälineenä sukellusvene

Viime sotien jälkeen oman maan puolustajista ei sopinut Suomessa puhua. Samaan aikana kun ihannoitiin kehitysmaiden vapautusliikkeitä, jääkäreistä puhuttiin korkeintaan lahtareina.

Nyt kun sotaveteraaneista on tehty kunniakansalaisia, on syytä palauttaa mieliin myös jääkäriiliike. Sen vertaista vapautusliikettä ei maailmalta löydy. Ensin jääkärit johtivat sisällissodaksi muuttuneessa vapaussodassa laillisen hallituksen joukot voittoon. 1920- ja 1930-luvuilla he loivat itsenäisen Suomen puolustusvoimat, joita johtaen takasivat uudelleen Suomen itsenäisyyden talvi- ja jatkosodissa. Että semmoisia maanpettureita!

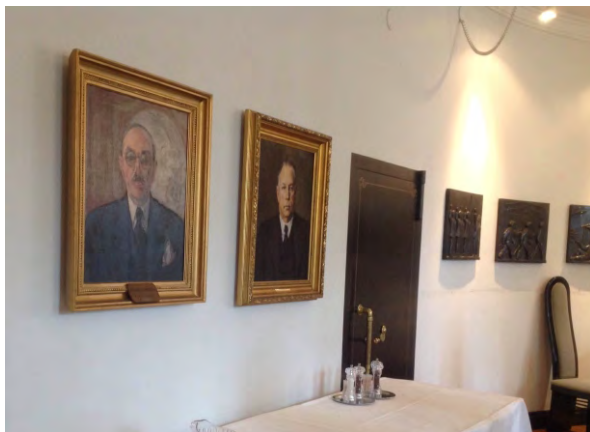
JUKKA KNUUTI

Ostrobotnian Kassahuoneesta tuli Jääkärihuone

Jääkäriperinne elää voimakkaana pohjalaisten osakuntien talolla Ostrobotniassa. Toisen kerroksen huoneiden ovissa on nimet Chydenius, Juhlasali, Snellman, Runeberg ja Jääkärihuone. Tuossa huoneessa pidettiin 20. marraskuuta 1914 jääkäri liikkeen perustavana kokouksena pidetty tilaisuus. Silloin tila oli nimeltään Kassahuone huoneen seinään muuratun kassakaapin vuoksi. Kassakaappi tai ainakin sen ovi on vielä paikallaan.

Seiniä koristavat jääkäri liikkeeseen kuuluvat taide teokset. Muotokuvansa seinälle ovat saaneet kokouksen puheenjohtajana toiminut Pohjois pohjalaisen osakunnan kuraattori maisteri **Väinö Kokko**, pohjois pohjalaisten edustajana ollut maisteri **Kai Donner**, saksalaisten kanssa neuvotellut **Herman Gummerus** sekä vuoden 1917 aktivistien keskeinen toimija **Elmo E. Kaila**. Muotokuva koelmaa täydennettiin kuusi vuotta sitten, kun seinälle ripustettiin **Yrjö Ruudun** kuva. Ruutu kuului jääkäri liikkeen aktivisteihin. Hänestä tuli myös kalterijääkäri, kun hän joutui 1916 Spalernajaan, Pietarin pahamaineiseen vankilaan jääkäri puuhiensa takia.

Huoneen kaarevaa takaseinää komistaa kuusiosainen taiteilija **Eljas Ilkan** pronssireliefi. Ensimmäinen reliefi kuvaa Kassahuoneen kokousta, toinen hiihtoa Merenkurkun yli, kolmas Simon kahak-

Seinällä Herman Gummeruksen ja Yrjö Ruudun muotokuvat. Takaseinällä näkyy taiteilija Ilkan reliefisarja. Niiden vasemmalla puolella on kassakaapin ovi. Oikealla seinällä (näkymättömissä) ovat Donnerin ja Kokon muotokuvat.

Jääkärihuone on 1912 valmistuneen Ostrobotnian toisessa kerroksessa. Huoneen ikkunat ovat talon nurkassa.

kaa, neljäs jääkäreitä Saksan itärintamalle, viiden jääkäreitä paraatissa Saksassa ja kuudes paluupa- raatia Vaasassa 26. helmikuuta 1918. Reliefin ylä- puolella on **Kalervo Kallion** (presidentti Kallion poika) tekemä laatta tekstillä

TÄLLÄ PAIKALLA PIDETTIIN SYKSYLLÄ 1914 ERI YLIOPIILASPIIRIEN KOKOUS JOKA OLI ALKUNA JÄÄKÄRILIIKKEELLE

Sama teksti on toisessa laatassa ruotsiksi. Huoneen sivuseinällä olevalla pienellä hyllyllä Jääkäripatsas, jonka on lahjoittanut jääkärikenraali- majuri **Kaarlo Ilmari Viljasen** tytär rouva **Siiri Irmeli Stromer**. Paikalla oleva patsas ei itse asiassa ole Stromerin lahjoittama patsas, joka varastettiin muutama vuosi sitten. Perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osasto lahjoitti tilalle uuden patsaan, joka pultattiin tiukasti paikalleen

Huoneen takaseinällä on kolme jääkäri liikkeen kannalta keskeistä vaakunaa, Suomen leijonavaakuna, Pohjanmaan vaakuna sekä Vaasan vaakuna.

Huoneen yhtä seinää peittävät toissa maailmansodassa kaatuneiden pohjalaisylioppi- laiden muistotaulut sekä Hel- singin yliopiston kaatuneiden opiskelijoiden muistopatsas.

Huoneen jääkäripatsas ei ole alkuperäinen. Se varastettiin muutama vuosi sitten. Perinneyhdistyksen Helsinki-Uusi- maan osasto lahjoitti ”täydennyspatsaan”.

Salapoliisityö palkittiin Jääkäri Otto Luodin hauta löydettiin Hampurista

Hampurissa työskentelevä ja asuva suomalainen kaupunkioapas Aila Radden soitti taannoin minulle kysyen tietoa jääkärihaudoista. Olimme edesmenneen vaimoni Rita-Kaarinan kanssa aikanaan etsineet ja löytäneet Ohlsdorfin hautausmaalta viiden ja Altonasta kahden sekä Berliinistä kahden ennestään tuntemattomat jääkärien hautat. Neljän Hampurissa kuolleen jääkärien hautoja emme löytäneet.

Sovimme Aila R:n kanssa tapaamisen Ohlsdorfin hautausmaan museossa, kun käyn tuttavani Antti Ahtolan kyydissä Saksassa. Aila Raddenin myötä tapasimme hautausmaamuseon asiantuntijan. Hänen neuvostaan menimme hautausmaan pääkansliaan ja saimme ensimmäisen maailmansodan vainajain kansiot tutkittaviksemme. Suomen jääkärien elämäkerraston (SJE) mukaan oli Hampurissa kuollut 11 jääkäriä. Aila Radden uskoi, että vielä löydetään niiden neljän jääkärien hautat, joita emme olleet vaimoni kanssa löytäneet. Hautausmaan kansliassa Antti Ahtolan käsiin osui kansainvälisten vainajien kansio, josta löytyi venäläiseksi mainittu ”Otto Luatie”, jonka syntymä- ja kuolinpäivämäärät olivat samat kuin SJE:ssä, mutta kummassakin vuosiluvussa oli tasan yhden vuoden ero. SJE:n mukaan syntymäpaikka oli Urjala. Hautausmaan kansiossa syntymäpaikaksi oli merkitty Saxmaki. Jäljelle jääneistä kolmesta jääkäristä ei löytynyt mitään mainintaa. Siirryttämme noin kilometrin

Otto Luoti
5.12.1890— 31.7.1917

päässä sijaitsevalle ensimmäisen maailmansodan Kunniankentälle esittelin Ailalle ja Antille ensin tälle hautausmaalle haudattujen viiden jääkärien hautat ja niiden paikkanumerot. Sitä vastoin Otto Luodin haudan löytäminen ei ollut aivan yksinkertaista. Muut suomalaiset ovat haudatut kaistalle ”Y”, mutta Luoti kaistalle ”Z”, jonka numerot eivät olleet lainkaan yhteneväiset edellisen kaistan kanssa. Lopulta muistin joskus löytäneeni aivan vastakkaisesta nurkasta venäläisten sotavankien hautoja. Sieltä sitten huomasin nimilaatan ”Otto Luatie”. Laatta oli melko pieni eikä siinä jää tilaa normaalikoiselle jääkärihaudalle. Henkilötietojen erilaisuus SJE:n kanssa kiinnosti minua sen verran, että vertasin viereisten hautojenkin

kuolinvuoden olevan 1917, joten sen täytyy olla oikea. Tämä selittää myös Venäjän kansalaisuuden. Suomessa pyysin Urjalan seurakunnasta selvyyttä Otto Luodin syntymäpaikasta ja -ajasta. Kastettujen kirjassa on Otto Matinpoika merkitty syntyneeksi 5.12.1890, kuten SJE:ssä mainittiin. Isä Matti Juhonpoika kuoli varsin pian Oton syntymän jälkeen. Äiti meni uusiin naimisiin Olaus Lod’in kanssa. Oton ollessa kaksi- ja puolivuotias perhe muutti 5.5.1893 Akaseen ja kolme vuotta myöhemmin Sääksmäelle. Perhe palasi 2.12.1899 Urjalaan ja palasi seuraavana vuonna takaisin Sääksmäelle. Otto Luoti muutti 29.4.1914 Ruokolahdelle, jonka kirkonkirjoissa hän on merkitty, kuten Saksassa, kuolleeksi 31.7.1917 Hampurissa. Ohlsdorfin 400 hehtaarin laajuinen hautausmaa on maailman suurin puistohautausmaa. Siellä on mm. 12 hautausmaakappelia ja 17 kilometrin pituinen tieverkko. Hautausmaan hoidosta huolehtii 300 työntekijää. Lukuisien erikoisuuksien joukossa on mm. 31 000 Hampurin tulimyrskyssä tuntemattomaksi palaneen vainajan hautat kaupunginosittain.

KYÖSTI TAMMISTO

Kirjallisuutta

PUOLUSTUSKYVYN
PUNTAROINTIA

Nokkala, Arto: *Kyky ja tahto.* Suomen puolustus murroksessa. Docendo Oy 2014. 347s.

Ev.ltn., Maanpuolustuskorkeakoulun dosentti Arto Nokkala on tarttunut aiheeseen, joka on mitä ajankohtaisiin ja jota kansa, puhumattakaan mm. poliitikosta, ei riittävästi tunne! Nykypolvella on tietovajetta pelottavan paljon jo niin menneestä historiastamme kuin nyky maailmastakin. Tätä taustaa vastaan tuntuu vähintäänkin kummalliselta, että esimerkiksi NATO-jäsenyydestä päätettäisiin kansanäänestyksellä. Aika harvalla riittää asiantietoa pohjaksi päätökselle, jota ei ehkä voi tehdä pelkillä faktoilla. Tähänastisen doktriinimme, puolustusoppimme, kivijalka on ”itsenäinen, uskottava puolustus ilman sotilaallista liittoutumista”. Se on osin pilven longalla; uskottavuushan voidaan testata vain kriisissä, johon meillä uusimman lukeman mukaan olisi asettaa 230 000 sotilaan sodan ajan joukko – yksi suurimpia Länsi-Euroopassa! 350 000 ja vielä 230 000 sotilaankin määrä kertoo taatusti siitä, että jokin, ainakin potentiaalinen, uhka Suomella on ollut, on ja tulee aina

olemaankin eikä tätä uhkaa ole vaikea asemoida.

Nokkala arvelee syystäkin, että ”kun Suomessa painetaan laajamittaista sotilaallisen voimankäytön uhkaa yhä kauemmas, sen täytyy perustua vahvemmin Venäjän politiikan arviointiin sen sotilaallisten kykyjen asemesta”.

NATO-asiassa näyttää siltä, että osa poliitikoista puhuu puuta heinää joko tietoisesti opporunistisesti poliittisen suuntautumisen mukaan tai sitten silkkaa tietämättömyyttään. ”Asioista pitäisi voida puhua niiden ”oikeilla nimillä” ainakin poliittisten paperien ulkopuolella ja siltä osin kuin sillä ei vaaranneta varsinaisia suuria salaisuuksia”, Nokkala kirjoittaa.

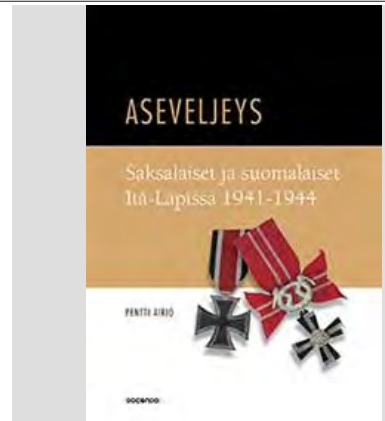
”Sellainen linja, jossa puolustuksen määrärahoista ei haluta hallituskonsensuksen vaalimiseksi laittaa selontekoihin mitään, tuskin on kestävä tulevien hallitusten aikana”, Nokkala ennakoi. Tässäpä on mainio viesti kenties tulevalle pääministerille Juha Sipilälle, joka puhuu NATO-optimiasta. Sitähän ei ole eikä tule. Se on pelkkää höttöä!

Nokkala selvittää kiitettävästi eri vaihtoehtoja, mutta hän ei ota kantaa liittoutumiseen. ”Rivien välistä lukien” tuntuu, että hän ei sitä kannata.

”Suomen puolustuskyky turvataan 2020- ja 2030-luvuilla parhaiten niin, että siihen kiinnitetään riittävät voimavarat ja ne käytetään hyvin. Tämä on arvo- ja tahtokysymys”, Nokkala arvioi.

Kirja on lajissaan ja laajuudessaan urauurtava tietoteos, jota voi suositella kaikille ja erityisesti kansanedustajille.

KARI NUMMILA

MUURMANSKIN RATA JÄI
KATKAISEMATTA

Airio, Pentti: *Aseveljeys.* Saksalaiset ja suomalaiset Itä-Lapissa 1941–1944. (Docendo 2014. 250 s.)

Prikaatikenraali evp., sotatieteen dosentti Pentti Airion *Aseveljeys*-teos antaa paljon mielenkiintoista tietoa muustakin kuin operaatioista Itä-Lapissa, missä ei onnistuttu aseveljien voiminaan katkaisemaan Muurmanskin rataa Sallasta Kantalahteen suuntautuneella yrityksellä. Airio liikkuu tavallaan ”kotikentäläkin” omien sukujuuriensakin tähden.

Vuonna 1941 saatiin katkerasti todeta, että saksalainen ”salamasota” ei toiminut Itä-Lapin erämaissa, kun sotilaiden koulutus tai varustuskaan ei vastannut olosuhteita. Muutamassa kuu-kaudessa tilanne kuitenkin koeheni aivan olennaisesti.

Sotien jälkeen alkanut ääri-vasemmiston puhe ”Lapin polttajista” ei ottanut tulta Itä-Lapin väestön keskuudessa. Airion mukaan he ymmärsivät kyllä sen tosiasian, että silloin oli käytännössä vaihtoehtona joko saksalainen tai venäläinen sotaväki. Oma voima ei olisi riittänyt, vaikka Suomi oli liki kaksinker-

taistanut kenttäarmeijansa talvisodan jälkeen.

Airion esille nostaman aseveljeyden merkityksestä paikallisväestön kohtaloon tekee mieli laventaa näkökulmaa koko Suomeen ja jopa kaikkien kolmeen vapaussotaamme.

Ilman ulkomaista apua emme olisi yksin pärjänneet yhdessäkään kolmesta vapaussodassamme. Saksa suostui kouluttamaan jääkärimme, kun aina tiukasti omaa etuaan puolustava Ruotsi ei suostunut yhteistoimintaan. Jääkärien johtajuuden merkitystä punakapinan kukistamisessa ei voi korostaa liikaa. Täytyy muistaa, että jääkärit olivat tulevissakin sodissa myös nuoren valtion upseeriston perusrunko.

Ranskan ja Englannin lupaama tuki 1940 pelästytti Stalinin, joka yllättävästi vetikin ”liinat kiinni” juuri silloin, kun Suomi oli jo polvillaan. Ruotsille toinen maailmansota oli valtava onnenpotku, kun kuulalaakerit ja rautamalmi tekivät kirkuen kaupansa.

Airio viittaa tietoon, jonka mukaan Ruotsi patisti Suomea solmimaan Talvisodan rauhansopimuksen, sillä Pohjois-Ruotsin joukkojen ei uskottu kestävänsä mahdollista puna-armeijan hyökkäystä, jos Suomi murtuu. ”On kerrottu Ruotsin ulkoministerin Christian Güntherin tuhahaneen tuskastuneesti: Eivätkö suomalaiset tajua, että he leikittelivät Ruotsin turvallisuudella”, Airio kertoo.

Vaikka kontrafaktisesti historiaa katsoen eli jossitellen tyyliin ”jos olisi tehty niin tai näin”, lienee kuitenkin fakta, että ilman Saksan moninaista apua ja tukea, emme olisi kestäneet Neuvostoliiton rynnistystä kesällä 1944. Tämän tunnustaminen ei tee

meistä Hitlerin Saksan aateveljiä, vaan kertoo roolistamme aseveljinä ja ratkaisevan avun saajina!

KARI NUMMILA

KUVASTO NYKYAJAN ASETEKNIIKASTA

Dougherty, Martin J.: *Nykyajan tehokkaimmat aseet.* Minerva 2014. 224 sivua. Runsaasti kuvitettu.

Minerva jatkaa rohkeasti aseita esittelevien kirjojen julkaisemisesta. Nykyajan tehokkaimmissa aseissa on tekijä haukannut liian suuren palan. Kun kirja käsittelee kaikki mahdolliset asejärjestelmät, voi se sisältää vain tärkeimpiä esimerkkejä eri asetyypeistä. Sen sijaan se ei toimi hakuteokseksi. Mutta jos haluaa ihmetellä, mitä kaikkea mahdollista tekniikkaa ihminen keksii lajitovereidensa listimiseksi, siihen tarpeeseen kirja on onnen omiaan.

Tekstit ovat sopivan lyhyitä, mutta käännytyötä ei pääse keuhkumaan. Toki alan termistö on vaikea kääntää. Mutta tässä tapauksessa ei näytä auttaneen sekään, että kääntäjän aviomies taitaa olla korkea-arvoinen up-

seeri, joka lienee antanut asiantuntija-apua. Selailukirja. Paljon komeita kuvia.

JUKKA KNUUTI

YHDEN POMMIKONEEN HENKILÖHISTORIA

Kovan onnen pommikone JK-275. Docendo

Kirja on yhden Junkers Ju-88-pommikoneen historia, hiukan kuin kehdestä hautaan tai oikeastaan vielä senkin jälkeen.

Junkers Ju-88 oli tehokkain pommikone, joita Suomen ilmavoimille oli toisen maailmansodan aikana. Aikojen ankaruudesta kertoo se, että 24 hankitusta koneesta kahdeksan selvisi hengissä rauhaan saakka.

JU-254:n kohtaloksi ei koitunut vihollinen vaan ohjajan virhe, mikä ei ollut tavatonta sota-aikana.

Koneen historian tekee ainutlaatuisuudeksi vasta sen jäänteiden pelastaminen järven pohjaliejusta. Hiuksia nostattavia kuvauksia sotalennoista on vuosien mittaan ollut tarjolla runsaasti. Mutta järven pohjalietteeseen uponneiden 250-500 kilon pommien etsiminen ja nostaminen on ainutlaatuisuudessaan jännittävä tarina.

Koneen jäänteiden pelastustoi-
met tapahtuivat Joensuussa, joka
on Itä-Suomen sotilasläänin
aluetta. Lääninkomentaja sattui
tuolloin olemaan JP27:n perin-
neyhdistyksen silloinen puheen-
johtaja, kenraalimajuri Jukka
Pennanen. Kirjoittaja kiittää
häntä rohkaisusta, joka johti kir-
jan tekemiseen tästä hienosta,
pitäisikö sanoa ilmailuarkeologi-
sesta projektista.

JK-254:n palvelut jatkuvat vielä
sen kuoleman jälkeen. Koneen
romumetallista tehtiin rinta-
merkkejä, joiden myyntituotot
ovat menneet sotaveteraanien
hyväksi. Vahinko vain, että
merkki on epäonnistunut. Se voi-
si esittää mitä tahansa kaksi-
moottorista lentokonetta, vaikka
Junkers Ju-88 on harvinaisen
”persoonallisen” näköinen, upea
lentokone.

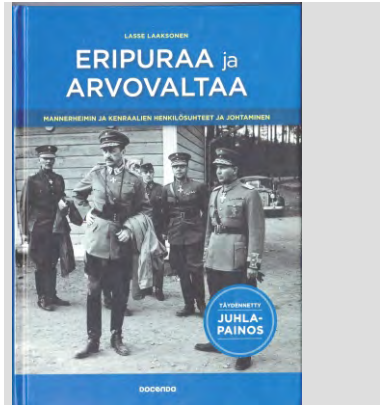
JUKKA KNUUTI

ARVOKAS TIETOPAKETTI
RIITELEVISTÄ KENRAALEISTA

Laaksonen, Lasse: *Eripuraa ja
arvovaltaa*; Mannerheimin ja
kenraalien henkilösuhteet ja joh-
taminen. Docendo 2014, 495
sivua.

Lasse Laaksonen on täydentänyt
kymmenen vuotta sitten ilmes-
tynyttä kirjaansa sadalla sivulla.
Pääasiassa täydennys koskee
vuoden 1944 kesän tapahtumia,
jotka ovat olleet runsaasti kes-
kustelun kohteena, kun noista
ajoista on kulunut tasan 70
vuotta.

Täytyy myöntää, että hiukan tun-
tuu kuin iltapäivälehteä lukisi,
kun seuraa Laaksosen selostusta
kenraaleiden riidoista. Mutta ne
ovat merkityksellisiä ja selittävät
tapahtumia. Ei johtaminen voi
toimia silloin kunnolla kun ken-
raali kutsuu kollegaansa ryssä-
kin pahemmaksi viholliseksi.

Niin hyvä sotilas kuin Talvela oli,
niin oli hän myös ihmisenä vai-
kea, mikä tulee erityisesti esiin
hänen ja Blickin välissä erimie-
lisyyksissä.

Laatikaisen niskaan kaatuu run-
saasti syntiä laiminlyönneistä,
joista maksettiin kesäkuun 1944
Kannaksen läpimurrossa korkea
hintaa.

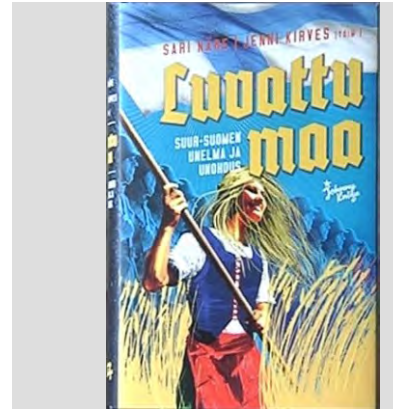
Mannerheimin johtamistapa oli
erikoinen ja vaatisi tarkemman
tutkimuksen, minkä monet
muutkin tutkijat ovat todenneet.
Mannerheimin tapa esimerkiksi
Talvelan tapauksessa pitää yh-
teyttä ohi virallisen komentoket-
jun ei voi johtaa mihinkään
hyvään.

Kun luin 10 vuotta sitten Laakso-
sen kirjan ensimmäisen laitok-
sen, tein pahan virheen hyp-
päämällä yli johdannon, sillä
niissä ei ole mitään kiintoisaa.
Mutta Laaksosen kirjassa on.
Hän käy läpi lähdeaineiston ja
analysoi siinä yhteydessä mm.
kaikki lähteinään käyttämänsä
kenraaleista kirjoitetut kirjat.

Johdanto on kirjan helmi, kuten
on myös loppuluku: Myytit mur-
tavat – sotilaslyijohdon ristiriidat
ja johtaminen.

Kirja on todellinen *must* kaikille
sotiemme historiasta kiinnostu-
neille.

JUKKA KNUUTI

SUUR-SUOMESTA ASEENTEELLA
JA ILMAN

Sari Näre – Jenni Kirves (toim.)
Luvattu maa – Suur-Suomen
unelma ja unohdus. Johnny Kni-
ga, 407 s.

Suur-Suomi näkyy kiihottavan
uuden polven historiantutkijoita
siinä määrin, että tieteellinen
neutraalius häipyä välillä taka-
alalle. Kirjaa ei liene kuitenkaan
tarkoitettu pamfletiksi. Koke-
mattoman lukijan käsissä teos on
hieman haastava, koska kirjoitta-
jien mielipiteiden opponointi
edellyttää laajahkoa tietopohjaa.
Ihan kaikkea ei pidä nielaista pu-
reksimatta.

Näkökulman voisi asettaa myös
niin, että 1940-luvun saksalais-
suuntaus oli samanlaista valtavir-
taa kuin EU nyt. Epäilijät
sysättiin silloinkin marginaaliin.
Järkähtämättömimmät histo-
riankäsitykset omaavat lukijat
ovat herkimpiä provosoitumaan
ja arvaan, että tämä kirja nostaa
monien verempainetta. Kirjoitta-
jien näkökulmia kannattaa kui-
tenkin pohtia ilman primitiivi-
reaktiota.

Tendenssikirjoitusten yläpuolel-
le nousee Ville Kivimäen tasapai-
noinen suoritus. Taso on yhtä
vakuuttavaa kuin hänen kirjas-
saan Murtuneet mielet, joka mie-
lestäni turhaan aiheutti närkäs-
tystä. Jenni Kirveen selvitys nais-
ten Suur-Suomesta avaa kiinnos-
tavia lähteitä.

Yhtä kirjoittajaa tuntuu kiukuttavan se, että suomalaisia SS-miehiä ei ole onnistuttu kytkeemään sotarikoksiin.

SEPPÖ SIMOLA

MITEN SUOJELUSKUNTIEN
OMAISUUS TURVATTIIN
SYKSYLLÄ 1944

Selén, Kari, *Suojeluskuntien rahat - Suojeluskuntaomaisuuden mutkikkaat järjestelyt 1944–1958*. Docendo, Jyväskylä 2014. 253 sivua, kuvitettu.

Suojeluskuntajärjestön ansioitunut tutkija FT Kari Selén on aiemmissa tutkimuksissaan sekä useassa esitelmässään käsitellyt suojeluskuntajärjestön omaisuuden järjestelyjä syksyllä 1944. Suojeluskuntajärjestön — kuten lukuisien muidenkin järjestöjen — tulevaa lakkautusta aavisteltiin välirauhanneuvottelujen jälkeen ja monissa suojeluskunnissa ryhdyttiin valmisteluihin. Omaisuuden turvaaminen siirtämällä se “hyvään ja hyväksyttävään käyttöön” oli yksi keskeinen toimenpide.

Kari Selénin uusimmassa tutkimuksessa, *Suojeluskuntien rahat - Suojeluskuntaomaisuuden mutkikkaat järjestelyt 1944–1958*, on seikkaperäisesti selvitetty tätä prosessia, joka kesti kokonaista 14 vuotta. Sodanjälkeinen poliittinen ilmasto, ääri-vasemmiston vaatimukset ja valvontakomission epäluulo hankaloittivat järjestelyjä. Erimielisyyttä syntyi jopa siitäkkin, milloin suojeluskuntajärjestö juridisesti katsottiin lakkauteksi.

Jos joku epäilee aiheen olevan kuivahkoa kameraali- tai hallintohistoriaa, hän erehtyy. Selénin kirja kuvaa kilpajuoksua määräpäiviä vastaan, paikoin hyvinkin

luovaa ajattelua hankalassa tilanteessa sekä henkilösuhteiden verkostojen hyödyntämistä. Kari Selénin kirja on mielenkiintoista ja hyödyllistä luettavaa kaikille, jotka ovat kiinnostuneita sodanjälkeisistä tapahtumista tai suojeluskuntien historiasta.

MARKUS ANAJA

POSEERAUKSIA, RUUMIITA
KARJALAROMANTIIKKAA

Olli Kleemola – Aake Kinnunen – Virpi Kivioja: *Tuntemattomien sotilaiden albumi*. Readme.fi 2014. 256 s.

Tuntemattomien sotilaiden albumi on läpileikkaus siitä, mitä suomalaiset rintamamiehet valokuvasivat rintamaoloissa. Valokuvaaminen ilman lupaa oli kielletty. Tästä huolimatta valokuvaamista harrastettiin. Kamerateat olivat pienentyneet, valokuvaaminen muutenkin helpottunut, mutta kuitenkin se oli sen verran vaikeaa ja aikaa vievää, että suoria tilannekuvia ei juurikaan voitu ottaa. Koska sota kesti vuosikausia, se arkipäiväistyi, samoin kuvaamisen kohteet tuntuivat arkipäiväisemmiltä, vaikka nykykatsojaa saatavat jotkut kuvat makaaberiudessaan kauhistuttakin.

Valtaosa kuvista oli pelkkiä poseerauksia, kuten nykyäänkin.

Tämän lisäksi kuvauskohteina olivat viholliselta saatu sotasaalis. Karjalaromantiikka on esillä myös monissa kuvissa. Karjala nähtiin aitona alkusuomalaisuuden säilyneenä kehtona. Arkojakaan aiheita ei vältelty. Voidaan puhua jopa vihollisruumiiden häpäisystä joidenkin kuvien osalta, tämä on osaltaan nähtävä sodan raaistavana vaikutuksena ihmisluonteelle, mutta myös uteliaisuutena. Sota kuitenkin, vaikka se kesti vuosikausia, ei ollut pysyvä olotila ja erikoisuuksia piti kuvata. Osa jopa sai kuvia myymällä sotakuukausipalkkaa täydentäviä lisäansioita. Nykyäänkin onnettomuuspaikkoja kuvataan melko ahkerasti. Omia kaatuneita kuvattiin hyvin harvoin.

Yleensä ottaen sota oli sen verran poikkeava ajanjakso ihmisen elämässä, että se haluttiin tallentaa myös valokuviiin, vaikka kuvaaminen sotatoimialueella yleensä olikin kiellettyä. Aseveli Saksan joukoissa sotilaita päinvastoin kehoitettiin kuvaamaan myös sotatapahtumia.

Tämän teoksen arvo on siinä, että valtaosa kuvista on ennen julkaisemattomia. Kieltämättä muutamit ruumiskuvat ovat saaneet aikaan, että kirja on huomioitu myös iltapäivälehdissä.

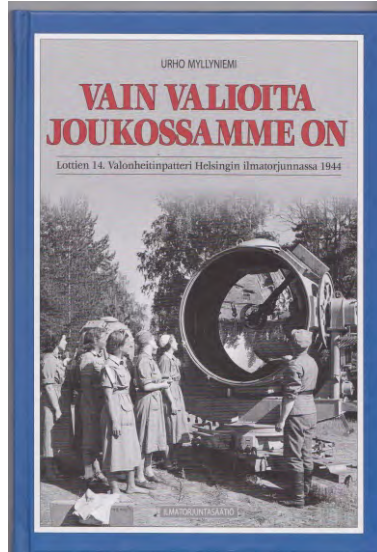
PASI PULJU

SOTAA SARJAKUVIEN JA PILAKUVIEN AVULLA

Ville Hänninen & Jussi Karjalainen: *Sarjatulta!* Sota-ajan suomalaiset pilapiirrookset ja sarjakuvat. Jalava 2014. 206 s.

Propaganda on osa sodankäyntiä. Sarjakuvien ja pilakuvien ottaminen sotatarkoituksiin on yksi esimerkki tästä. Maamme kirjallisuuden ja kuvataiteen kirkkaimpia tähtiä oli valjastettu sotapropagandan tekoon aina Mika Waltaria myöten. TK-piirtäjät huolehtivat pääosin tästä sotakuvaamisen puolesta, mutta osa piirtäjistä palveli myös tavallisina sotilaina rintamatehtävissä. Osa räväkimmistä pilakuvista ilmestyikin pieninä painoksina levinneissä rintamalehdissä. Valtaosin piirrookset olivat jopa hyväntahtoisia, mutta mukana oli myös ajan hengen mukaisesti neuvosto- ja juutalaisvastaista aineista. Pilakuviin löydettiin aiheita tavarapulasta ja sotilaallisista instituutioista, univormujen puoleensavetävyydestä jne. Eli huumoria löydettiin vakavammistakin asioista. Mielenkiintoista, että poliittisesti raaempi aineisto oli teknisesti vaatimattomampaa. Aloittelevat taiteilijat Tove Jansson ja Kari Suomalai-

VALOHEITINLOTTAPATTERI AINOAT ASEISTETUT NAISET SUOMEN SOTAHISTORIASSA

Urho Myllyniemi: *Vain valioita joukossamme on.* Lottien 14. Valonheitinpatteri Helsingin ilmatorjunnassa 1944. Ilmatorjuntasäätiö 2014. 112 sivua.

Lottien valonheitinpatteri jäi varsin lyhytikäiseksi. Se perustettiin elokuun 1944 alussa, mutta rauhan tultua lopetettiin jo runsas kuusi viikkoa myöhemmin.

Patteri oli kuitenkin historiallinen. Se oli ainoa puolustusvoimien yksikkö, missä naiset osallistuivat taistelutehtäviin. Tai olisivat osallistuneet, jos Helsinkiin olisi tuona aikana tehty ilmahyökkäyksiä. Niin ei kuitenkaan käynyt ja lotat eivät joutuneet tositoimiin.

Yksikkö oli ainutlaatuinen myös siinä mielessä, että naiset varustettiin aseineen. Aseet katsottiin tarpeelliseksi mm. desanttien varalta. Toisaalta jaetut aseet olivat surullisen kuuluisia italialaisia Terni-kivääreitä. Kirjasta ei käy ilmi, ampuivatko lotat noilla torrakoilla, sillä opetusohjelman mukaan näytti siltä, että ammunnat suoritettiin pienoiskiväärillä.

Aivan pieni hanke ei ollut, sillä mukana oli puolentoista sataa lottaa ja pääosa valoheitinten johtajistakin oli naisia. Yksikön ainutlaatuisuuden vuoksi aiheesta olisi siitä voinut laatia laajemman kuvauksen. Kirja sisältää varsin runsaasti valokuvia. Siinä mielessä se antaa ainakin mukana olleille hyvät mahdollisuudet mukana olleille näyttää, mitä mummi teki sodassa.

JUKKA KNUUTI

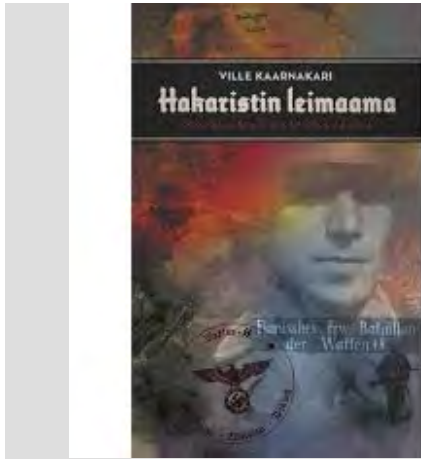
nen kunnostautuivat myös sotavuosina. Suomen ja Saksan välien rikkouduttua, jo 1930-luvulla natsisympatioita kritisoinut Jansson teki pilaa myös Hitlerin komennosta.

Lähes unohdettua suomalaista sarjakuvaa käytettiin myös propagandavälineenä. Perinteisten huumorisarjakuvien mm. Rymy-Eetun rinnalle nousi sota- ja jopa scifi-aiheisia vertauskuvallisia seikkailusarjakuvia. Piirrostyyleissä oli selviä vaikutteita amerikkalaisista sarjakuvista.

Kuvallinen propagandatoiminta oli luonnollisesti vilkkainta jatkosodan vuosina. Talvi- ja Lapin sodat olivat kestoltaan niin lyhytaikaisia, ettei niiden aikainen tuotanto jäi melko vähäiseksi. Poliittisen suunnan kääntyessä, myös aiheisiin tuli natsivastaisuutta, mutta kuitenkin melko vähän. Ilmeisesti sotaväsymys alkoi painaa jo pilapiirtäjiäkin. Tuossa vaiheessa aiheeksi tuli perinteisen viholliskuvan sijasta sodan loppuminen.

Harmi, että tällainen selailu- ja katselukirja on sidottu hauraan-oloisiin pähvikansiin.

PASI PULJU

SS-VAPAAEHTOISTEN KOVA KOHTALO SODASSA JA SODAN JÄLKEEN

Ville Kaarnakari: *Hakaristin leimaama*. Tammi 2014. 408 sivua.

Tuottelias sotakirjailija kertoo suomalaisen SS-miehen tarinan Saksan itärintamalla ja myös kotimaassa Saksasta paluun jälkeen.

Suomalaisesta SS-pataljoonasta on kirjoitettu paljon sekä fiktiota että faktaa paljon (Lauttamus: *Vieraan kypärän alla*, Jokipii: *Panttipataljoona*), mutta saksalaiseen Viking-divisioonaan sijoitusta talvisodan veteraaneista vähemmän. Kaarnakari kertoo näistä ”divisioonan miehistä”.

Kaarnakari on tehnyt hyvin koti-läksynsä. Fiktio tapahtumat on sijoitettu sopivasti todellisuuteen, kuten vaikkapa ”pataljoonan poikien”, suomalaisen

SS-pataljoonan valatilaisuuteen Gross-Bornissa.

Suomalaisten kovasta kohtalosta Saksan itärintamalle kertovat tappioluvut. 1400 suomalaisesta kaatui 254 ja haavoittui yli 700.

Vaikka SS-vapaaehtoishankkeen takana oli Suomen hallitus, joskin kiertoteitä, suhtauduttiin entisiin SS-miehiin sodan jälkeen hyvin nurjamielisesti. Kirjan päähenkilö joutuu punaisen Valpon vainoamaksi ja on jopa Leinon Neuvostoliittoon luovutettujen listalla, mikä tietysti kuuluu tarinan fiktiopuoleen.

Kaarnakari on kirjoittanut hie-man erilaisen sotaromaanin.

JUKKA KNUUTI

Rauni Sankalalle jääkäriteokseni liitteistä

Rouva Rauni Sankala on pahoittanut 15 vuotta sitten ilmestyneen jääkärikirjani (*Suomen vai Saksan puolesta?* Otava 2000) liitteestä mielensä ja haluaisi sanoa, että sontaa koko kirjani, mutta ei oikein kehtaa, sillä hän on suurena poikkeuksena Parolen tilaajien joukossa ensinnäkin erehtynyt lukemaan kirjani ja toiseksi pari vuotta sitten jopa kehuaan Simon kirjassa 1986 ollutta artikkeliani jääkäriiliikkeestä. Yleensä minua on vain haukuttu.

Käytän tutkimuksissani mahdollisimman paljon alkuperäisiä arkistolähteitä ja luotettavaa tutkimuskirjallisuutta. Kuten lähdeluettelosta näkyy, Sankalan mainitsemat tiedot jääkärimerkkiä ilman jääneistä perustuvat Suomen jääkärien elämäkerrastoon (Vaasa 1975). Se on Jääkäriliiton kustantama teos, joka ilmestyi Sotatieteen Laitoksen julkaisuna XIV.

Ko. teoksen toimituskuntaan kuului tukku vuorineuvoksia, korkea-arvoisia jääkäreitä ja puolustusvoimien väkeä sekä heidän apunaan muutamia historianopiskelijoita. Siksi luotin teokseen, koska siinä piti olla totuus. Sankala olisikin voinut suunnata haukuistaan ainakin osan mainitsemaani suuntaan.

Saksassa menehtyneitä käsittelevän liitteen lähteenä olen käyttänyt myös luotettavana pidettyä teosta: Matti Lauerman teosta *Jääkärien tie* (1984), joka ilmoittaa valitettavasti kuitenkin menehtyneiden määrän aivan liian pieneksi.

Kun kirjani on lähes 900-sivuinen, sellaiseen mahtuu aina puutteita ja jopa virheitäkin, mistä olen pahoillani. Tällainen lienee tuttua jokaisella tutkijalla ja paljon kirjoittavalle. Jos haluaa sen sijaan pysytellä vain kirjojen virheettömyyttä ja oikeaa linjaa valvojen ja haukkujen joukossa, silloin kirjoja on parasta olla kirjoittamatta. Saa keskittyä vain olennaiseen.

Kun mainittu kirjani ilmestyi vuonna 2000, Helsingin Sanomiin sen arvostellut Lauri Haataja, Sotilasaikakauslehdessä sitä riepottellut Sampo Ahto ja Parolessa siitä madonlukunsa esittänyt Asko Kilpinen väittivät kukin virheellisesti vuorollaan, että minä olisin muka esittänyt, että jääkärit olisi pitänyt tuomita itsenäisessä Suomessa maanpetoksesta. Niinhän minä en ole tehnyt, vaan todennut, ettei ketään tuomittu (ks. 132). Ja se on aivan eri asia. Tästä ja muusta aiheettomasta leimaamisesta aiheutui työlleni paljon haittaa.

Matti Lackman
FT, professori

Saksan sotavoimat Suomessa 1940-1945

Poliittinen tilinpäätös

Marraskuun 5. päivä 1944 — tasan 70 vuotta sitten — oli ankea päivä Lapin kaamoksessa taisteleville asevelvollisille ja vanhemmille ikäpolville, joita tosin oltiin jo kotiuttamassa. Saksalaiset olivat juuri irtautuneet Vuotson hyvin varustellusta Schutzwall- asemastaan ja lännessä he olivat jättäneet taakseen 29.10. perusteellisesti hävittämänsä Muonion kirkonkylän. Lapin sodan viimeiset suuremmat taistelut oli käyty, mutta takaa- ajoon oli edelleen ryhdyttävä ja sota jatkuikin vielä melkein puoli vuotta.

Saksalainen aseveli oli armoton ja Lapin hävitys ja miinoitus oli sen mukaista. Kumpikaan osapuoli ei halunnut oikeasti taistella, mutta oli pakko. Aluksi saksalaiset aikoivat pitää Lapin Petsamon nikkelin takia, mutta varusteluministeri Albert Speer sai jo lokakuun alkupäivinä Hitlerin vakuuttuneeksi siitä, että nikkeliä riittäisi sodan loppuajaksi ilman Petsamon kaivostakin. Saksalaiset aloittivat vetäytymisen kohti Karigasniemeä ja Kilpisjärveä, mistä ne siirtyisivät Norjan puolelle. Tuho teiden varsilla ja kauempanakin olevissa kylissä oli melkein täydellinen; saksalaiset uskoivat venäläisten seuraavan perässä ja miehittävän Suomen eikä heille haluttu jättää asumiskelpoista maata, infrastruktuuria. Suomalaiset ovat nähneet hävityksissä myös kostolementin.

Suomalaisten taistelutahto parani ainakin vähän sen jälkeen, kun valvontakomission puheenjohtaja Zdanov oli ilmoittanut 16.10. Mannerheimille, että jos tahti ei parane, Neuvostoliitto

Suomeen tulleet saksalaiset merkitsivät turvaa Neuvostoliittoa vastaan. Plussaa taseeseen. SA-kuva.

ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin. Zdanovin uhkavaatimus otettiin tosissaan ja viesti välitettiin jopa pataljoonan komentajatasolle asti. Vaatimus sinänsä oli skitsofreeninen, kun samaan aikaan venäläisten määräyksestä oli kotiutettava armeijaa rauhanajan vahvuuteen.

Se oli toivotonta sotaa karuissa olosuhteissa ja sitä sotaa käytiin saksalaisten ehdoilla. Julistamaton sota päättyi siihen, kun viimeinen saksalaissotilas siirtyi 27.4.1945 Kilpisjärvellä Norjan puolelle. Tämä sota jätti ikävän muiston huolimatta monta vuotta kestäneestä ajoittain hyvinkin läheisestä aseveljeydestä. Taseeseen pitää tehdä pitkä, pitkä miinusmerkintä.

Lapin sodasta pitkä miinus taseeseen

Aseveljeys tai paremminkin sotilaallinen yhteistyö oli alkanut syyskesän auringossa 1940, kun saksalaiset kuljetuslaivat olivat lähteneet Itämeren satamista kohti Vaasaa ja saavuttaneet sen

syyskuun 21. päivänä. Teknillinen kauttakulkusopimus oli solmittu syyskuun 12. päivänä, valtiollinen, poliittinen sopimus tehtiin joukkojen maahantulon jälkeisenä päivänä. Vaasaan saapuneet alppijääkärit jatkoivat juna- ja autokuljetuksin matkaansa Rovaniemen kautta vielä pohjoisemmaksi, Norjan Kirkkoniemeen. Siitä alkoivat toukokuuhun 1941 saakka kestävät saksalaisten sotilaiden lomakuljetukset Suomen alueen kautta Pohjois-Norjaan ja takaisin Pohjanlahden satamiin. Kauttakulun sallimisen vastapainoksi suomalaiset saivat Saksasta kipeästi kaipaamia aseita ja muuta sotamateriaalia. Heti talvisodan rauhan jälkeen Neuvostoliitto oli aloittanut poliittisen painostuksen Suomea kohtaan päämääränään maan saattaminen neuvostokomentoon. Kun aseet yleensä alkavat puhua vasta sen jälkeen, kun poliittinen ratkaisu ei onnistu, nyt kävi päinvastoin. Se, mitä Neuvostoliitto ei ollut saavuttanut armeijansa avulla, siitä jatkoivat poliitikot eli Stalin, Molotov ja muu neuvostojohto. Seu-

muu neuvostojohto. Seurasi tukku painostustoimenpiteitä alkaen vaikeuksista jo uuden rajalinjan määrittämisessä Enson kohdalla. Sodan voittaneen osapuolen tulkinta oli oikeampi ja niin Enson taajama jäi rajan tuolle puolen. Kesäkuussa alkoi painostus Petsamon nikkelin kohdalla; Venäjää kiinnosti itse alue eikä niinkään nikkeli. Moskovan lähettiläs Paasikivi sai vuodattaa Molotovin yhä röyhkeämmiksi käyvien vaatimusten alla vielä monta hikipisaraa. Heinäkuussa venäläiset vaativat rautatieyhteyttä

Hangon vuokra-alueelleen ja saivat sen, elokuussa oli vuorossa sotilajoukkojen liikuttelu Suomen rajan läheisyydessä. Suomi eli hetkiä kuilun partaalla; ne hetket huipentuivat marraskuun 12. päivänä Berliinissä, kun Molotov pyysi Hitleriltä lupaa saada hoitaa sopimuksen mukainen Suomen-kysymys loppuun. Hitler ei tähän suostunut, koska Saksa tarvitsi Suomesta nikkeliä ja puutavaraa. Hitler näki myös jo tuossa vaiheessa Suomen yhteisessä rintamassa hyökkäämässä itään päin.

Monet historiantutkijat, sen ajan diplomaatit ja muut asiaa tuntevat ovat todenneet, että Saksa pelasti tuolloin Suomen. Saksalaisia sotilaita täynnä olevat junat kulivat Rovaniemen ja Pohjanlahden satamien välillä yhä tihenevään tahtiin ja Stalininkin oli tunnustettava tosiasiat. Taseeseen monta merkintää pluspuolelle!

Saksa pelasti Suomen Monta plussaa taseeseen

Saksan hyökättyä kesäkuun 22. päivänä 1941 Neuvostoliiton kimppuun alkoi myllerrys, josta Suomi ei mitenkään olisi voinut jäädä sivuun, Paasikiven sanojen

Saksalainen kalusto, ilmatorjuntatykit ja tutkat, pelastivat Helsingin helmikuussa 1944. Lisää plussaa!

mukaisesti maantieteelle kun emme mahda mitään. Jos Suomi olisi julistautunut puolueettomaksi, olisi tänne todennäköisesti hyökännyt sotilaita idästä ja etelästä ja ehkä vielä Petsamonkin kautta.

Talvisodan ja välirauhan ajan kokemusten seurauksena Suomi valitsi Saksan ja maan vähälukuisen armeija hyökkäsi itään ja saavutti tavoitteensa eli vanhat rajansa. Laatokan koillispuolella ja Itä-Karjalassa maata valloitettiin vähän enemmänkin, siellä etulinja jähmettyi helpommin puolustettavissa oleville vesistölinjoille. Saksalaiset huolehtivat Suomen pohjoisrintamasta ja vapauttivat näin maan omia joukkoja eteläisempien ja Suomen kannalta tärkeämpien rintamanosien puolustamiseen. Lisää merkintöjä pluspuolelle!

Suomi sai Saksasta koko jatkosodan ajan viljaa ja aseita ja vähän muitakin tarvekaluja. Näiden toimitusten vastapainoksi saksalaiset halusivat Suomelta läheisempää sotilaallista yhteistyötä; ponnistuksia Saksan sodanpäämäärien hyväksi kuten osallistumista Leningradin saar-

toon ja Murmanskin radan katkaisua. Suomi kieltäytyi kunniansta, mutta presidentti Ryti joutui kesäkuussa 1944 antamaan omista nimissään sitoumuksen olla tekemättä rauhaa venäläisten kanssa ilman Saksan suostumusta. Ehdollisesta vilja- ja aseavusta sekä miinusettä plusmerkintöjä!

Kun suomalaiset eivät ”ymmärtäneet” hyväksyä helmikuussa 1944 Neuvostoliiton tarjoamia rauhannehtoja — jotka olisivat olleet todellisuudessa vasta ennakkoehtoja ja lopulliset ehdot paljon rankemmat — päätti Stalin takoa moukarilla järkeä suomalaisten päähän. Ensi alkuun se merkitsi kolmena helmikuun yönä satoja pommikoneita lentämässä kohti Helsinkiä, joka piti pommittaa maan tasalle. Saksasta saadut ”Irja” -tutkat osoittautuivat tehokkaiksi ja ilmatorjuntatykkien tuli voitiin keskittää pommikoneiden eteen sellaiseksi tuliseinämäksi, jonka vain harva venäläiskone onnistui läpäisemään. Voi sanoa, että ilmatorjuntamiehet saksalaisine apuvälineineen pelastivat Helsingin. Selkeä merkintä pluspuolelle!

Saksalaisesta ilmatorjunta-aseesta iso plussa taseeseen

Moukarointi jatkui kesäkuun 9. päivänä Valkeasaarella, missä tuhansien tykkien ja lentokoneiden tuli alkoi pehmittää suomalaisten puolustuslinjaa. Se murtui nopeasti ja vetäytyminen kohti Viipuria ja vieläkin länemmäksi oli edessä. Tali-Ihantalan kentillä käytiin pian Pohjoismaiden suurin tykistötaistelu, jossa Suomenkin tykit puhuivat täydellä tulivoimallaan. Puolustautumista täydensivät saksalaisten Stuka-pommittajien kuolemaa halveksuvat syöksyt

Lapin hävittäminen merkitsi pitkää miinusta taseeseen. Rovaniemi palaa. SA-kuva.

torjunta-aseet auttoivat merkittävästi torjuttaessa venäläis panssareiden läpimurtoyrityksiä. Viimeisen tulpan muodostivat kuitenkin uhrautuvasti taistelevat suomalaissotilaat. Taseeseen joka tapauksessa lisää plusmerkkintöjä!

Sodan lopputase jäi plussan puolelle

Eipä Saksan sotavoimien Suomessa olon merkitystä voi tietenkään oikeasti minkäänlaisen taseen muotoon pukea. Lapin sota oli kurjaakin kurjempi sota ja nimenomaan saksalaiset tekivät siitä sellaisen. Kun nyt eletään tuon sodan tasavuosispäiviä,

Tasetta kallistivat kovasti Saksan hyväksi nämä käyttöömmä sieltä saadut tehokkaat sotakoneet: Strurmgeschütz III – rynnäkkötykit

pitää muistaa välirauhan ajasta elo-syyskuusta 1940 lähtenyttä poliittista ja sotilaallista kehitystä koko runsaan neljän vuoden ajalta. Lapin sota aiheutti vielä yli

1300 sankarikuolemaa ja tuhansia haavoittuneita ja tuho ja hävitys oli monin paikoin täydellinen. Kun arvioi kokonaisuutta, pitää ottaa huomioon myös edellä kerrotut plusmerkinnät — vaikka ne eivät yhdessä Lapin sodan kanssa koko totuutta muodostakaan — ja mielestäni tilin-päätös osoittaa silloin voittoa Suomelle. Itsenäisyys säilyi, joskin hinta oli kova.

ESKO VUORISJÄRVI

Mannerheimin muistelmien syntyminen

Kysymys ja kertomus Mannerheimin muistelmien synnystä ja niiden kirjoittamisesta kuuluvat jatkosodan jälkeisten vuosien osin ristiin, osin myyttejä luoviin kertomuksiin.

Muistelmien synnystä ja toteutuksesta on julkaistu muutamia ansiokkaita tutkielmia. Niistä perustava on professori Ohto Mannisen vuonna 1992 ja 1996 laatima tutkielma muistelmien kirjoittajista ja työn edistymisestä vuosien 1947 ja 1950 välillä.

Omasi hyvän ilmaisutaidon

Mannerheimilla oli sangen varma tyylitaju ja kyky antaa tekstilleen ne vivahteet, jotka tekivät esimerkiksi hänen sodanaikaisista päiväkäskyistään niin vaikuttavia, aikanaan suorastaan järjestyttäviä. Samoin hänen omakätiset kirjeensä sodasta ja Aasian-ratsastukselta kertovat taidosta luontevasti luoda kertomuksia ja muistettavalla tavalla kuvata elämää ja ihmisiä. Hän oli jo 1920- ja 1930-luvuilla harjoitellut antamalla eräille tutuilleen kertomuksia metsästyksistään Norjassa ja Intiassa ja sanelemalla muutamia harjoitelma-luontoisia tekstejä vapaussodan päämajasta ja vuosista 1920-luvun alussa. Näissä ei tyylin painopiste ollut tekstin iskevyydessä, ne olivat hieman harjoitusluontoisia eivätkä olleet oikein valmiit julkaistaviksi. Vain pari näistä teksteistä julkaistiin, mutta ne olivat tekijän arkistossa ja antoivat pohjaa 1947, kun muistelmien kirjoittaminen alkoi.

Mannerheim 1940.

Hoidot ja huolenpito vahvistivat

Jättäessään presidentin tehtävät keväällä 1946 Mannerheim oli todella sairas ja pitkien sota-vuosien loppuun kuluttama, mutta kesästä 1946 vuoteen 1947 jatkunut hoito Ruotsissa, Sveitsissä ja rauhoittava oleskelu kreivitär Gertrud d'Arco-Valleyn vieraana Ranskan Rivieralla vahvistivat häntä. Kreivitär oli tunnetun ruotsalaisen mahtisuvun Wallenbergin veljesten Marcuksen ja Jacobin sisar, jonka toinen aviomies oli sveitsiläinen kreivi. Kreivitär oli Mannerheimin ystävä kesästä 1946 Marskin kuolemaan asti, ja kreivittären suuri varallisuus takasi Mannerheimille pitkäksi aikaa hyvät oleske-

luolosuhteet sekä Rivieralla että eri sanatorioissa Sveitsissä.

Huomattavia kuluja – päätös muistelmista

Vuosia Mannerheimin muistelmien julkaisemisen jälkeen tuli teosten kustantajille yllättäen hieman jyrkkä tiedustelu, kuinka kustantajat tulevat hyvittämään kreivittären huomattavat teoksen kirjoittamiseen liittyvät menot ja kirjoittaja- ja toimittajakunnan ylläpitämisestä johtuneet kulut Sveitsissä. Kysymys siirtyi melko nopeasti kustantajilta valtion korkeimpien piirien harkintaan ja lienee selvitetty asiallisesti suuren Suomi-ystävän Marcus Wallenbergin väli-

Kirjoittajan isä kävi Sveitsissä 2.–6.4.1950 Val-Montin sanatoriossa Mannerheimia tapaamassa, ja suullinen ennakkosopimus syntyi Marskin, kreivitär d’Arcon, eversti Paasosen ja kustantajan yhteisessä kokouksessa. Kuvassa Val Fleurin ja Glionin välillä sijaitseva sanatorio vuonna 2012. – Kuva Vesa Määttä.

tyksellä.

Miten Mannerheim tuli tehneeksi päätöksen muistelmiensa kirjoittamisesta? Vastaus lienee, että hänellä oli melko selvä päätös jo talvisodan loputtua, jolloin muutamit hänen ulkomailla asuneet sukulaisensa sitä kyselivät. Mannerheim puhui asiasta muun muassa tri Erik Hornborgin kanssa ja asiasta näkyy mainintoja kirjeenvaihdossa Hjalmar Procopén ja ministeri G. A. Gripenbergin kanssa.

Nuorena kustantajana mukana

Johtava motiivi ja tavoite oli antaa selvä kuva Suomen poliittisista ja historiallisista vaiheista Mannerheimin elinaikana ja – aluksi oli ajatus – vahvistaa Suomen talvisodassa saamaa hienoa kansainvälistä mainetta.

Tämä oli tavoite myös sitten, kun keväällä 1947 työhön ryhdyttiin Sveitsissä; tilanne oli kuitenkin sekä sisällön että mahdollisuuksien kannalta tavalla muuttunut.

Aivan nuorena kustantajana – tosin viiden armeijassa palvelun

sotavuoden jälkeen – olin mukana vuosina 1948–1951 Mannerheimin muistelmien toteuttamisessa ja koin sangen henkilökohtaisesti tuon ajan vaikeat henkiset jännitteet voimansa tunnossa olevien vasemmistolaisten ja venäläisten ja mannerheimiläisen näkemysten välillä.

Loppuun asti oli hieman epäselvää koetettaisiinko teoksen julkaiseminen estää tai pyrkisikö joku virallinen taho tekstiä sensuroimaan. Kustannusliikkeen sisällä asiaa käsiteltiin valtiosalaisuuden kaltaisena. Kuitenkin jo

1950 sai isäni presidentti Paasikiven epävirallisen suullisen vakuutuksen siitä, että mitään esteitä kirjan ilmestymiselle ei ole. Paasikivi oli tuolloin

Presidentti Paasikivi antoi v. 1950 kirjoittajan isälle (Heikki Reenpäälle) epävirallisen suullisen vakuutuksen siitä, että mitään esteitä kirjan ilmestymiselle ei ole.

lukenut vain pari kappaletta käsikirjoituksesta ja hänen kantansa oli sangen selvä, päinvastoin kuin vuonna 1948, jolloin Mannerheim lähetti Paasikivelle ensimmäisen osan alkulauseen ja sai presidentiltä sangen epäroivän jopa kielteisen vastauksen.

Marski käytti sotilastietä

Tunnelmat olivat siis epävakaita, ja oli monia tekijöitä, jotka vaikuttivat kielteisesti suureen kirjoitustyöhön. Alkuaan Mannerheim lienee ajatellut tri Erik Hornborgin kirjan haamukirjoittajaksi, joka olisi luultavasti ollut yritykselle onneksi. Hornborg oli hyvä tyyliniekka ja oli kyseisen aikakauden tapahtumien parhaita tuntijoita. Mannerheimilla ei ollut varaa palkata Hornborgia, sillä hän ei tuossa vaiheessa vielä ajatellut kustantajaa ja siltä taholta saatavaa tukea.

Lopputulos oli, kuten nyt yleisesti tiedetään, että Marski käytti sotilastietä; komensi entiset upseerinsa ja alaisensa kenraali Erik Heinrichsin ja eversti Aladár Paasosen Sveitsiin, jossa keuhkesällä 1947 muistelmien sisältö

sai ensimmäisen jakonsa lukuihin ja myös avustajien luettelo tehtiin eri lukujen aikaansaamiseksi. En ryhdy luettelemaan eri lukujen aikatauluja ja monia lukemattomia muutoksia luonnoksissa. Mielenkiintoisinta on pyrkiä selvittämään eri kirjoittajien ja asiantuntijoiden työn osuutta lopulliseen tekstin sisältöön, tyyliin ja tavoitteisiin.

Projektin käynnissä pitänyt moottori

Kesällä 1947 tuli neuvottelujen jälkeen Sveitsiin rouva Sargit Avellan, joka oli jo pitkän aikaa ollut vuorineuvos Erik Serlachiuksen sihteeri Mäntässä. Rouva Avellan oli kielitaitoinen ja erittäin pätevä pikakirjoittaja ja konekirjoittaja ja tuli olemaan koko suuren kirjaprojektin käynnissä pitävä moottori. Hän oli myös kriittinen ja arvostelukykyinen toimittaja, joka pelasti monta tekstiä, joita suomenkielinen eversti Paasonen kirjoitti toisella äidinkielellään ruotsiksi tai ne monet tekstit, jotka oli ensin ruotsinnettava ennen kuin Mannerheim niitä arvioi tai käytti hyväkseen.

Kesällä 1947 ja seuraavaan vuoteen asti Mannerheim saneli rouva Avellanille muistelmien perustekstit ensimmäisen suunnitelman mukaan. Tämä suuri diktaattiaineisto oli sisällöllisesti ja tyyllisesti tärkeä osa muistelmia. Aineisto täytyi kuitenkin toimittaa ja osittain kirjoittaa uudelleen monien faktojen ja yksityiskohtien puuttuessa sanelun hetkellä. Tämä diktaattiaineisto on kadonnut, luultavasti sen hävitti rouva Avellan Marsalkan käskystä. Vahinko oli suuri, sillä tuossa aineistossa oli suuri osa Mannerheimin omaa tekstiä ja sanontaa, jota myöhempi toimistustyö on muuttanut. Tätä aineistoa ovat etsineet allekirjoittaneen lisäksi mm. kirjastonhoita-

ja, maisteri Emerik Olsoni ja arkistonhoitaja, maisteri Matti Liinamaa ilman että tuloksia olisi syntynyt.

Itsetietoinen ja päättäväinen toimittaja

Ensimmäisiä Sveitsiin kutsuttuja asiantuntijoita oli kirjastonhoitaja, maisteri Emerik Olsoni (s. 1887), harvinaisen monipuolisesti sivistynyt humanisti, kielitaitoinen ja tottunut kirjojen suomentaja ja toimittaja. Hänen antamansa kuvaus käsikirjoituksen senhetkisestä tilasta oli sangen masentava, ja hän saikin heti tehtäväkseen muotoilla vapausotaa käsittelevää lukua. Myöhemmin hän toimitti myös Aasian ratsastusta koskevan luvun tekstiin.

Olsoni oli melkoisen itsetietoinen ja päättäväinen toimittaja, joka katsoi parhaiten osaavansa muotoilla tekstejä Mannerheimin hengessä. Tämän takia hän joutuikin melko nopeasti Marskin melko epäasiallisen ja hieinan ilkeän arvostelun kohteeksi, kun Olsonin toimittamia tekstejä tutkittiin. Myöhemmin Mannerheim perui arvostelunsa, koska hän oli sen esittäessään sangen sairas ja väsynyt.

Olsonin teksti erottuu alkuperäisessä ruotsinkielisessä laitoksessa yhtenäisenä ja tyyliään vahvana. Olsoni, joka oli Otavan vanha ystävä ja isäni, jopa minunkin, hyvä ystävä, oli 1950- ja 1960-luvuilla huolissaan ja tyytymätön muistelmien suomenkieliseen asuun sellaisena kuin se vuonna 1951 julkaistiin. Hänen kritiikissään on perää, sillä Mannerheimin kuoleman jälkeen eri laitosten ruotsin- ja suomenkielisen toimitukset joutuivat erilleen ilman selvää yhteistä näkemystä teoksen tyylistä ja osittain sisällöstä.

Kreivitär Gertrud d'Arco-Valley oli tunnetun ruotsalaisen matkailijain Wallenbergin veljesten Marcuksen ja Jacobin sisar, jonka toinen aviomies oli sveitsiläinen kreivi. Rauhoittava oleskelu kreivittären vieraana Ranskan Rivieralla vahvisti Mannerheimia.

Tohtori Bartha tai AAetccetera

Eversti Paasonen – joka menneisyytensä aiheuttamien turhien pelkojen takia ei voinut tulla Tukholmaa lähemmäksi Helsinkiä – oli vuosina 1950 ja 1951 enemmän tai vähemmän kokonaan vastuussa lopullisen tekstin aikaansaamisesta. Hän oli pätevä kielimies (tunnetun kielentutkijan poika), mutta hänellä ei luonnollisestikaan ollut hyvän kustannustoimittajan kokemusta ja rutiinia. Tämän takia oli vai-

keata tietää, mikä versio tai korjattu versio kulloinkin oli suomentajien tai Suomessa toimivien kustantajien käsissä. Tehdyt työt menivät usein uusiksi ja osaltaan aiheuttivat teoksen 1. osan suomenkielen kovaa kriittikää. Toisessa osassa v. 1952 oli jo tilanne parempi. Moninaisten haamukirjoittajien ja eversti Paasosen – häntä nimettiin tohtori Barthaksi tai toisinaan AAetcetera -nimellä, koska hän oli saanut isänsä kielitieteellisen oikun ja äitinsä unkarilaisen sukuperinnön seurauksena kuusi etunimeä: Aladár, Antero, Zoltan, Bela, Guyla, Arpad – ajatus-ten ristivedossa syntyi 1947 ja 1948 käsikirjoituksen ensimmäinen versio.

Sopimus allekirjoitettiin

Tässä vaiheessa alkoi kaikille asianosaisille tulla selväksi yrityksen amatöörimäisyys ja kustantajaa alettiin etsiä. Kreivitär d’Arco painosti oikeuksien keskittämistä Ruotsiin, mutta Marski muisti kuinka isäni Heikki Reenpää oli jo 1930-luvulla avustanut häntä eräiden artikkelien aikaansaamisessa ja samalla puhunut omaelämäkerran merkityksestä maan itsetunnon vahvistajana.

Alustava varovainen tiedustelu tuli loppuvuodesta 1948 ministeri G. A. Gripenbergin kautta, ja seuraavana vuonna alkoi vahvistua suunnitelma, että muistelmat julkaistaisiin v. 1950.

Isäni kävi Sveitsissä 2.–6.4.1950 Val-Montin sanatoriossa Manerheimia tapaamassa, ja suullinen ennakkosopimus syntyi Marskin, kreivitär d’Arcon, eversti Paasosen ja kustantajan yhteisessä kokouksessa. Virallinen ja lopullinen sopimus allekirjoitettiin. Sen jälkeen ei

Marski puuttunut kirjansa julkaisemisen probleemeihin.

Toimitustyön suuret haasteet

Vaikka kustantajat – Otava suomenkielisen, Holger Schildts Förlag Helsingissä ja P. A. Norstedt Tukholmassa, ruotsinkielisen teoksen – ryhtyivät heti valmisteluihin, jäivät Helsingin ja Sveitsin yhteydet vaikeiksi hitaan postinkulun ja usein aika epäselvien toimitusohjeiden ja aivan tavallisten kirjoitusvaikeuksien takia. Todellinen työn sankari oli rouva Sargit Avellan, joka vain yhden vanhan kirjoituskoneen voimalla joutui toimittamaan ja oikolukemaan satoja käsikirjoitusliuskvoja.

Marski oli vuoden 1950 alkupuolella sangen hyvässä kunnossa ja niinpä hän päätti vielä kerran tarkistaa jo kerran puhtaaksikirjoitetun käsikirjoituksen. Tarkistus tapahtui etupäässä eversti Paasosen kanssa yhteistoiminnassa, ja heti alusta lähtien alkoi jo valmiiseen käsikirjoitukseen tulla korjauksia. Marskin ohjeet jäivät usein vain viittauksiksi, jotka sitten eversti Paasonen ja rouva Avellan parhaansa mukaan toteuttivat, tai harkittuaan asiaa eivät toteuttaneet. Täten syntyi uusia versioita käsikirjoituksesta, jotka aiheuttivat sanoinokuvaamattomia vaikeuksia helsinkiläisille toimituksille. Otavassa tapahtunut suomenostyö ja Holger Schildtillä tapahtunut ruotsinkielisen alkuperäiskäsikirjoituksen oikoluku ja ruotsinkielen tarkistus saattoivat viikkokausia tuijottaa Sveitsissä jo ammuin hylättyä tekstiversiota. Holger Schildtin kustannusliikkeen toimitusjohtaja, entinen jääkäri, maisteri ja majuri Thure Svedlin oli harvinaisen hyvä oikolukija ja tyylitaituri, hän pelasti muut toi-

mittajat monista tekstiin jääneistä erehdyksistä ja ruotsinkielisen virheistä.

Suomenkielisen version lopullinen kääntäminen ja toimittaminen annettiin aluksi tunnetulle suomenkielen ekspertille, tri Lauri Hakuliselle. Työn edistyesä suomentajiksi mainittiin myös Matti Sadeniemi, Eino Nivanka ja Maijaliisa Auterinen.

Tekstin kokonaisvaikutelmalaimeni

Tammikuussa 1951 sitten toteutui kohtalo vanhan Marskin taipaleella ja omaiset, kustantajat ja yleisö saivat lakonisen tiedon, että muistelmien ensimmäinen osa tulee ilmestymään vuoden loppuun mennessä. Tuossa vaiheessa oli Marskin itsensä tekemä tarkistustyö ollut jo kuukausien ajan keskeytyksissä ja eversti Paasonen taisteli ensimmäisen osan lopun ja toisen osan käsikirjoitusten kimpussa.

Useita asiantuntijoita osallistui toimitustyöhön Suomessa ja erikoisesti maisteri Emerik Olsoni valitteli jo tuolloin, että Marskin oma tyyli ja sanonta alkoivat kadota moneen kertaan toimitetusta tekstistä. Juuri vuonna 1950 ja Marskin kuoleman jälkeen vuonna 1951 toteutetut korjaukset ja tarkistukset laimensivat tekstin kokonaisvaikutelmaa ja Marskin oman sanonnan rytmii ja tyyli kärsivät yhtäkkiä tekstiin tulleista tyylilajin muutoksista.

Muistan hyvin kuinka Marskin hautajaisten tuoman voimakkaan tunnehuipun ja oman arvon vahvistumisen jälkeen seuraavat kuukaudet olivat kustannusliikkeessä painajaismaisia, kun toimitukset koettivat suunnistaa oikein monien käsikirjoitusversioiden ja koko ajan sisään tulvivien korjausehdotusten viidakossa. Tuota toimituskaaosta ja myöhempiä korjattuja painok-

sia varten olisivat alkuperäiset pikikirjoitusmuistiinpanot olleet ratkaisevia – mutta ne olivat j kadonneet.

Myönteinen vastaanotto

Lopullinen ruotsinkielinen ja käännökseenä ilmestynyt suomenkos ovat eräiltä osin luonteeltaan ja tyyliltään aika kaukana toisistaan. Nämä puutokset havaittiin jouluna 1951 ilmestyneen I. osan arvosteluissa, ja vaikka joukossa oli muutamia ylikriittisiä tekstejä, oli teoksen vastaanotto luonnollisesti myönteinen ja kunnioittava.

Teoksen kaupallinen menestys ylitti kaikki siihen mennessä maassamme koetut ennätykset. I. osa painettiin yhteensä 60 000

kappaleen suurikokoisena erittäin kalliina laitoksena ja vuonna 1952 tullut 2. osa samoin.

Poliittinen opetus- ja mielipidekirja

Heti ensi lukemalta ja erikoisesti myöhempien vuosien tutkimusten yhteydessä ilmeni muistelmien poliittinen ja mielialaa muokkaava sisällös. Nyt lukiesamme teosta ilmenee se kirjallisuutta seuranneelle lukijalle selvästi aikansa vahvimpana poliittisena, sanoisin isänmaallisena, puheenvuorona noina sodan jälkeen vielä levottomina ja epästabiileina vuosina.

Mannerheimin tarkoitus oli antaa Suomen kansalle poliittinen opetus- ja mielipidekirja ja siinä

hän onnistui. Hän ei onnistunut kertomaan omasta henkilökohtaisesta elämästään ja tavoitteistaan ja ajatuksistaan kokonaisen elämän kestäneen palveluksen aikana.

HEIKKI A. REENPÄÄ

Heikki A. Reenpää
Kirjoittaja on professori ja toimi 1968–1978 Otavan toimitusjohtajana ja 1979–2000 yhtiön hallituksen päätoimisena puheenjohtajana.

Kirjoitukset on julkaistu *Champion of Liberty*-yhdistyksen *Mannerheimianassa* 3/2007.

Emerik Olsonin vaikea työ

Kuten edellä olevasta professori Heikki A. Reenpään kirjoituksesta ilmenee, Mannerheim piti alusta alkaen selvänä, että hänen – kuten muidenkin vaikuttajien – muistelmat kirjoittaisi haamukirjoittaja hänen valvonnassaan. Hän kutsui keväällä ja kesällä 1948 tuki-kohtaansa Sveitsiin (Montreux) yhteistointamiehikseen eversti Aladár Paasosen ja kenraali Erik Heinrichsin.

Myöhemmin Mannerheim päätti hankkia avuksi henkilön, joka yhdenmukaistaisi eri kirjoittajien tekstiä kokonaisuudessaan. Paasosen ja ministeri G.A. Gripenbergin suostuksesta muistelmien tekstiä lukemaan ja korjaamaan pyydettiin filosofian maisteri, kirjastonhoitaja Emerik Olsoni. Hän oli kirjoittanut mm. teokset ”Mannerheim-suku” ja ”Suomen itsenäisyystaistelun bibliografia”. Lisäksi hän oli suomentanut ”Matkan Aasian halki”. Olsoni suostui tulemaan kolmeksi kuukaudeksi ”lukemaan ja korjailemaan käsikirjoitusta”. Hän löysi siihen mennessä tehdystä työstä paljon huomauttamista, niin asiallisesti ja tyylillisesti kuin kielellisestikin.

Olsoni ehti muokata uudelleen kunnolla vain vapaussotaa käsitelleen jakson. Siitä hän sai Mannerheimilta murskaavan arvostelun, tosin kertomansa mukaan juuri sellaisista kohdista, joissa hän oli orjallisimmin seurannut Heinrichsin käsikirjoitusta, joka kuitenkin oli aiemmin luettu Mannerheimille ääneen – tämän ollessa heikossa kunnossa.

Olsoni koki siis melkoisen järkytyksen, ja hänen muistiinmerkinnästänsä näkyy, että hän katsoi marsalkassa säilyneen Venäjän aikaista mentaliteettia. Huolimatta Mannerheimin pyynnöistä ja jopa anteeksipyyntöstä Olsoni ei jäänyt Sveitsiin lupaamaansa pitemmäksi ajaksi. Hän otti kuitenkin tehtäväkseen lyhentää Mannerheimin Aasian-matkan teoksesta vastaavan luvun muistelmiin.

Matti Liinamaa

Kirjoittaja on filosofian maisteri ja Helsingin Yliopiston kirjaston eläkkeellä oleva osastonjohtaja. Emerik Olsoni oli Liinamaan eno.

Espanjan sisällissodassa ja SS-miehenä Tuntemattoman Lammion esikuva

Tuntemattoman sotilaan Lammion esikuva oli Yrjö Paavo Ilmari Kaila.

Parole 3/14:ssä oli juttu Tuntemattoman sotilaan henkilöiden esikuvista. Jaakko Rinteen muuten hyvässä artikkelissa todettiin vanhat tutut yhtäläisyydet: Rokka = Viljam Pylkäs, Koskela = Einari Kokkonen, Kari-luoto = Pentti Laine, mutta Lammiolle ei tuntunut löytyvän esikuvaa.

Sotahistorian piireissä on jo ajat siten todettu, että Lammion taustahahmo oli majuri Yrjö Paavo Ilmari Kaila, s. 30.7.1912, k. 21.1.2003. Kaila oli poikasena suojeluskunnan oravakompaniassa, varusmiehenä vuonna 1932 Rannikkolaivastossa ja Viipurin rykmentissä, suoritti RUK:n 22. kurssin 1932. Kaila suoritti upseeritutkinnon Kadettikoulussa kurssi 17:lla vuosina 1933–35. Sotien välisenä aikana Kaila palveli nuorena upseerina Pohjois-Savon rykmentissä, PPP 2 – JP 2:ssa, Karjalan kaartin rykmentissä ja Kannaksen sotilaspiirin esikunnassa. Talvisodassa hän palveli JR 5:ssä, jatkosodassa komppanianpäällikkönä JP 3:ssä Itä-Karjalassa sekä

Suomalaisille Lammi hahmo oli Jussi Jurkka.

komppanianpäällikkönä ja pataljoonankomentajana JR 8:ssä ('Tuntemattoman' rykmentti).

YPI Kaila osallistui Espanjan sisällissotaan 1938–39. Hän otti eron puolustusvoimista siten, että vain hänen lähin esimiehensä sai tietää asiasta, ja matkusti salateitse Espanjaan. Kaila haavoittui syyskuussa 1938 reiteen, mutta vamma ei ollut vakava. Espanjan sodassa taisteli tasavaltalaisten (kommunistien) puolella 225 suomalaista, joista 67 kaatui tai menetti muuten henkensä. Francon joukoissa (falangistit) palveli 14 suomalaista, joista 4 kaatui. Kaila oli Espanjassa muukalaislegioonan riveissä.

Suomalaisista tunnetuin Espanjan-soturi lienee ratsumestari **Carl von Haartman**. Hyvää lisätietoa Espanjan suomalaisista sotureista saa **Jyrki Juuselan** kirjasta 'Suomalaiset Espanjan sisällissodassa', 2003.

Kaila oli SS-miehenä 1941–42 ja taisteli Wiking-divisioonassa Ukrainassa.

Tässä vaiheessa en voi olla sanomatta, että niin hyviä kirjoja kuin Väinö Linnan *Pohjantähti* ja *Tuntematon* ovat, historiaa ne eivät ole. *Pohjantähti* antaa kuvan ikään kuin 1918 kommunistien vallankaappaus olisi Koskelan poikien torpparivapautus.

Sehän oli Leninin bolševikkien ensimmäinen yritys laajentaa neuvostovaltaa Venäjän ulkopuolelle ja sehän epäonnistui. Tuntematonta sotilasta taas sävyttää Linnan valkohehkuinen herraviha, jonka paras esimerkki on luutnantti (majuri) Lammiassa, josta Linna antaa täysin väärän todistuksen.

YPI Kaila oli velvollisuudentuntoinen, rohkea ja pätevä upseeri – yksi niistä, joiden ansiosta olemme vapaassa maassa. Kunniä sankarille.

ANTTI PEKOLA

TERVETULOJA JÄÄKÄRISEMINAARIIN HAMPURIIN

Jääkärien Lockstedter Lageriin saapumisen 100-vuotisjuhlallisuuksiin liittyen pidetään **torstaina 26. helmikuta 2015** Hampurissa Bundeswehrin ”sotakorkeakoulun” Führungsakademien auditoriossa sotahistoriallinen seminaari, jonka aiheena on **Saksa 1.maailmansodassa ja Suomen jääkärit**. Seminaarin järjestelyistä vastaavat Jääkärisäätiö sekä Führungsakademie.

Seminaarin esitelmöitsijät ovat sotahistorian johtavia asiantuntijoita Suomesta ja Saksasta; professorit Martti Häikiö ja Kari Hokkanen sekä professori Berndt Wegner, tohtorit Agilolf Kesselring ja Michael Jonas sekä Hohenlockstedtin kulttuuri- ja historiaseuran puheenjohtaja Achim Jabusch. Seminaarissa puhetta johtavat eversti, tohtori Wolfgang Schmidt ja kenraalimajuri evp. Jukka Pennanen.

Esitelmät käsittelevät Euroopan sotilaspoliittista tilannetta 1.maailmansodassa ja Suomen asemaa sekä tietysti jääkäriliikkeen toimintaa. Kaikki esitelmät pidetään isäntiä kunnioittaen saksaksi, mutta tekstitetään suomeksi.

Esitelmätilaisuutta seuraa syventävä käsittely vastaanoton merkeissä paikallisella upseerikerholla. Seminaarin ja vastaanoton musiikista vastaa Kaartin soittokunta.

Tilaisuus on maksuton ja avoin myös kaikille suomalaisille.

Tilaisuuden aikataulu torstaina 26.2.2015 on seuraava:

klo 13.00 – 17.30 seminaari (8 erillistä esitelmää keskusteluineen)

klo 17.45 – 19.30 vastaanotto

Koska tilaisuus järjestetään sotilasalueella (Führungsakademie der Bundeswehr, Clausewitz Kaserne, Manteuffelstrasse 20, 22587 Hampuri), vaaditaan osallistujilta henkilötiedot etukäteen (täydellinen nimi ja syntymäaika) sekä saavuttaessa portilla vastaava henkilöasiakirja. Järjestelyjen johdosta portille pyydetään tulemaan klo 12.30 mennessä.

Ilmoittautuminen seminaariin henkilötietoineen mieluiten sähköpostilla (jukka.pennanen@mil.fi).

Puhelimitse ilmoittautuminen jääkärikanslian aukioloaikana puh 09 1351009 tai gsm 050 3778845.

JP27:n Perinneyhdistyksen matka Hohenlockstedtiin

Lähde Hohenlockstedtiin jääkärikoulutuksen aloittamisen 100-vuotisjuhliin 25. tai 26. helmikuuta. Paikkoja on vielä jäljellä.

Tarkemmat tiedot löydät Parolesta 3/2014. Ohjelma 27. helmikuuta muuttuu ilmoituksessa olleesta.

Tiedustelut: Vihdin liikenne. Päivi Packalén, puhelin 09-444 774.

Sähköposti paivi.packalen@vihdinliikenne.fi.

JÄRJESTÖTOIMINTA

Vuoden 2015 päätapahtuma on Lockstedtin jääkärikoulutuksen aloittamisen 100-vuotisjuhla

Jääkärikoulutuksen aloittamisen 100-vuotisjuhlat ovat vuoden 2015 päätapahtuma. Saamme käyttöömmme ensi vuonna 80 tuntia jääkärihaastatteluja, joista pääosaa kukaan ei ole ennen kuunnellut. Sieltä voi moni löytää isoisänsä tai muun sukulaisen äänen. Myös yhdistyksen jäsenmäärä kehittyi suotuisasti. Viimeisessä jäsenraportissa oli uusia jäseniä 25, poistuneita lähinnä kuoleman kautta kahdeksan, eli tulos on positiivinen. Näin avasi perinneyhdistyksen puheenjohtaja **Pertti Laatikainen** suunnittelu- ja vaalikokouksen, joka tällä kertaa pidettiin jääkärikanslian naapurissa, sotamuseossa. Jääkärien haastattelut on tehnyt 1970-luvulla rehtori **Tauno Kuusimäki**. Yleisradion hallussa

ollut materiaali on digitalisoitu. Nyt tehdään järjestelyjä, jotta äänitteet saadaan ensisijaisesti tutkijakäyttöön. Mutta myös muille jääkärihistoriasta voi tulla mahdollisuus kuunnella vaikkapa isoisän haastattelua, kertoi puheenjohtaja.

Kokous sujui sopuisasti ja joutuisasti, mistä voi päätellä jäsenistön olevan tyytyväistä.

Ensi vuosi mennään entisessä johdossa. Erovuorossa ollut puheenjohtaja Pertti Laatikainen valittiin uudeksi kaksivuosikaudeksi kättentaputuksin.

Erovuorossa olleet hallituksen jäsenet **Markku Aherto** (Lappi), **Martti Ehrnrooth** (Vaasa) ja **Ari-Ilmari Iisakkala** (Päijät-Häme) valittiin yksimielisesti jatkoon, koska edessä olevat vaa-

tivat tehtävät edellyttävät kokemusta, perusteltiin päätöksiä.

Varapuheenjohtaja **Kari J. Talvitie** (Helsinki-Uusimaa) sekä hallituksen jäsenet **Paavo Mikkonen** (Kymenlaakso) ja **Ari Parkkola** (Kanta-Häme) eivät olleet erovuorossa.

Joutuisasti läpi viedyn kokouksen päätteeksi kuultiin esitelmä saksalaisen sukellusvene UC-57:n matkasta Suomeen marraskuussa 1917. Alus toi tullessaan kahdeksan jääkäriä sekä taisteluvälineitä. Alus ei palanut koskaan Saksaan sillä se tuhoutui yrittäessään laskea mukanaan tuomia merimiinoja.

Tiedossa aktiivinen helmikuu

Vuosikokous ja Lockstedtin juhla yhden viikon aikana

Vuoden 2015 toiminta alkaa vuosikokouksella Mikkeliissä lauantaina 21. helmikuuta 2015, esitteli ensi vuoden toimintasuunnitelmaa varapuheenjohtaja **Kari J. Talvitie**. Kokouksen järjestelyistä vastaavat Perinneyhdistys ja sen Etelä-Karjalan osasto.

Samanaikaisesti kokouksen kanssa Jalkaväkimuseossa avataan Lappeenrannassa ollut jääkärihistoriaa käsittelevä näyttely. Toiminta on helmikuun lopulla tiivistä. Jääkärien paluun kunniaksi pidetään lyhyt seremonia Hietaniemen Jääkäripaadella keskiviikkona 25. helmikuuta 2015. Samana päivänä siirrytään ryhmittäin Hampuriin, missä

Puheenjohtaja Pertti Laatikainen kiinnittää jalkaväen ansioristiä solkineen Marja-Liisa Crockfordin rintapieleen. Kari J. Talvitie odottaa vuoroaan. A

Jalkaväen ansioristi solkineen.

satavuotistapahtumat aloitetaan seminaarilla Saksan puolustusvoimien Führungsakademien tiloissa torstaina 26. helmikuuta. Pääosa suomalaisista ryhmistä kokoontuu Hohenlockstedtiin perjantaina 27. helmikuuta, jolloin teemana on paikallista historiaa esittelevä ”Hohenlockstedtin päivä”.

Lauantaina 28. helmikuuta on perinteinen ”Finnentag”, joka on sisällöltään tavanomaista juhlavampi. Ohjelmaan osallistuu myös Kaartin soittokunta. Avaus tapahtuu aamulla paikallisessa kirkossa ja pääjuhla on Ehrenheimin muistokivien lähellä.

Jo perinteeksi muodostunut Jääkäriseminaari järjestetään Kauhavan Korteesjärvellä sunnuntaina 12. huhtikuuta 2015.

Jo vakiintuneen tavan mukaan järjestetään koko jäsenkunnalle tarkoitettu kesäretki suuntana on tällä kertaa läntinen Uusimaa. Menneenä kesänä kokeiltiin onnistuneesti yksipäiväistä retkeä. Mutta enemmistö kannatti ta-

vanomaista kaksipäiväistä retkeä Retken tarkemmasta sisällöstä ja aikataulusta (8.-9.8. tai 15.-16.8.) ilmoitetaan Parolessa. Järjestelyvastuussa on Helsinki-Uusimaan osasto.

Jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhlien viettäminen sekä kotimassa että ulkomailla. Pioneeriaselaji ja sen sidosryhmät valmistelevat heinäkuussa 2016 Smarden (saks. Schmarden) kylään Latviaan pystyttävää muistokiveä. Tuolloin tulee kuluneeksi sata vuotta ensimmäisestä suomalaisten jääkärien ja erityisesti Jääkäripataljoona 27:n pioneerikomppanian käymästä taistelusta. Perinneyhdistys tukee näitä valmisteluja.

Ulkomaanmatkaa edellyttää myös osallistuminen Jääkärisäätiön vetovastuulla heinäkuussa Hammelburgissa järjestettävälle Saksan jalkaväkipäiville. Tälläkin kerralla pyritään saamaan mukaan suomalaisten aktiiviupseerien edustus jääkäriperinteistä vastaavasta joukosta. Matkalle osallistuu myös joukko suomalaisia reserviläisiä.

Parolessa tulee olemaan juhla- vuosien ajan tavanomaista enemmän jääkärihistoriaa. Vuoden 2014 viimeinen numero on 100-vuotijuhlanumero, joka jaetaan kaikkien koulujen historian

ja yhteiskunnan opettajille, kansanedustajille, ylimmälle upseerikunnalle sekä jääkäriperinnettä kantaville joukko-osastoille.

Perinneyhdistyksen tiedotustoiminta on laajentunut. Kotisivua kehitetään edelleen laajentamalla sekä jääkärihistorian esittelyä että toimintaa kuvaavaa tuoretta aineistoa. Kokonaan uutta on yhdistyksen facebook-sivut, joilla kokouksaamuna oli runsaat 1400 tykkääjää. Facebook on tärkeä jäsenhankintapotentiaali, sillä pääosa tykkääjistä, joita on ollut parhaimmaan 4 500 päivässä, eivät ole yhdistyksen jäseniä. Samoin kehitetään ja pidetään yllä aktiivisesti yllä Perinneyhdistyksen facebook-keskustelupalstaa.

Perinneyhdistyksen oman toiminnan rahoitus pohjautuu pääasiassa jäsenmaksutuloihin. Parolen kustannuksiin saadaan tukea Jääkärisäätiöltä. Lisäksi vuonna 2014 on saatu poikkeuksellisesti tukea säätiöltä, joka heijastuu myös vuoden 2015 käytävissä oleviin varoihin. Toiminnan taloudellinen pohja on alkavana vuonna poikkeuksellinen, koska jääkäriyhteisö on saanut merkittävää tukea eri lähteistä.

JUKKA KNUUTI

Marjo Kervinen 90 vuotta

Kunniajäsenemme Marjo Kervisen 90-vuotispäivää vietettiin syyskuussa Järvelän Tammenportissa. Marjoa oli saapunut onnittelemaan satapäinen ystävien joukko. Toinen kunniajäsenemme Henrik Nordenswan teki ehdotuksen päivänsankarin nimitämisestä yhdistyksemme ensimmäiseksi jääkärittäreksi. Ehdotus sai laajan kannatuksen, sillä nimitys sopii hyvin pitkän uran jääkäriäatteen puolesta tehneelle Marjolle. (P.-s)

Jukka Peuralle Saksan ansioritarikunnan ritarimerkki

Saksan suurlähetystössä vietettiin 25. lokakuuta 2014 suomalais-saksalaisen reserviläistoiminnan juhlahetkeä. Suurlähettiläs **Dorothee Janetzke-Wenzel** luovutti majuri (res.) **Jukka Peuralle** Saksan liittotasavallan ansioritarikunnan ritarimerkin. Tilaisuudessa oli läsnä Jääkäripataljoonan 27:n perinneyhdistyksen edustajia kenraalimajuri **Jukka Pennasen** johdolla, suomalais-saksalaisen reserviläistoiminnan aktivisteja sekä Jukka Peuran omaisia.

Jukka Peura on ollut luomassa maiden välistä reserviläisyhteistoimintaa ja johtaa sitä edelleen. Vuodesta 2003 alkaen on suomalais-saksalainen reserviläisjoukko ollut mukana Hohenlockstedtissa Finnentagin juhlallisuuksissa. Viime vuosina reserviläisryhmä on saanut Hohenlockstedtin juhlassa puolivirallisen aseman kunniaosastona.

Bundesverdienstkreuz am Bande (Ritter) Saksan liittotasavallan ansioritarikunnan ritarimerkki nauhassa

Helsinki-Uusimaa

Osaston vuosikokous

Helsinki-Uusimaa –osaston vuosikokous pidetään **29.1.2015** Töölöntorinkatu 2B:n (ent. Suojeluskuntatalo) klo 17.30 alkaen. Asialistalla sääntöjen määräämät asiat. Kokouksesitelmän pitää perinneyhdistyksen pj prikaatikenraali Pertti Laatikainen.

Osasto tarjoaa kahvit jonka vuoksi toivotaan etukäteisilmoittautumiset. Ilmoittautumiset:

Arno Hakkarainen, arno.hakkarainen@gmail.com tai 050-383 5486 (iltaisin)

Tervetuloa esitelmätilaisuuteen

Johtokunta

Uusia jäseniä Helsinki-Uusimaan hallitukseen

Helsinki-Uusimaan osaston hallituksen kasvot uudistuivat syksyn suunnittelu- ja vaalikokouksessa, kun mukaan tuli kolme uutta henkilöä.

Uudet jäsenet ovat Annele Bystroff, Pekka Sillanpää ja Ville Vänskä. Puheenjohtajana jatkaa Arno Hakkarainen, varapuheenjohtajana Pekka Rautalahti ja jäseninä Edward Lundell, Helena Miettinen sekä Eija Paananen.

Marskin malja

Esitelmä maljasta sekä maljan ynnä Vorschmackin nautinta (omakustannushintaan). Maljan historiasta kertoo Mannerheimristin ritarien säätiön asiamies Pekka Kouri. Tilaisuus järjestetään 19. maaliskuuta 2015 Katajanokan Kasinon Karimo-salissa kello 17.00. Ilmoittautumiset Helena Miettiselle helena.miettinen@amke.fi

Juhlavuodeksi luvassa jääkäriinäytelmää ja DVD:tä

Osastojen ja yhdistyksen johdoto pitivät ennen varsinaista kokousta oian neuvottelunsa, jossa yhdistyksen toimintasuunnitelmanesittelyn lisäksi osastot kertoivat ensi vuoden suunnitelmistaan, joista seuraavassa esimerkkejä.

Juhani Passi kertoi Keski-Pohjanmaan suunnittelevan tavanomaisen jääkäriseminaarin lisäksi valtakunnallista suuren väriväyksen valtakunnallista 100-vuotisjuhlaa. Tekeillä on myös näytelmä jääkärien matkasta Ruotsin kautta Saksaan. Näytelmä esitetään ensi syyskuussa Vaasassa. Vöyrillä ja myös Ruotsissa.

Arno Hakkarainen kertoi Helsinki-Uusimaan järjestävän yhteismatkoja Hohenlockstedtiin ensi helmikuussa. Samoin yhdistyksen vastuulla on elokuussa pidettävä kesäretki. Se pidetään jälleen kaksipäiväisenä Länsi-Uudellamaalla. Lisäksi ollaan tekemässä vanhasta kolmiosaisesta kolmen tunnin mittaisesta VHS-jääkäriohjelmasta 45 minuutin DVD-tiivistelmä. Lisäksi on saatu kotisivulle 250 historiallista jääkärikuvaa. Samoin ollaan valmistelemaan kotisivulle Jääkärien Helsinki-kirjasta, jonka painos on loppunut.

Jouko Ollanketo Kainuun osastossa sanoi muistolaatan aikaansaamisen Askanmäen jääkärietappitaloon olleen osaston suuri ponnistus.

Kaino Kiviniemi kertoi Kanta-Hämeen valmistelemaan Viljo Laakson jääkäriupseerinäyttelyä. Kiviniemi korosti paikallisten joukko-osastojen, panssaripataljoonan ja jääkäripatteriston kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyttä.

Erkki Mäntylä kertoi Keski-Suomen tekemän yhteistyötä Jyvä-

kylän lyseon kanssa. Koulusta lähti aikanaan 15 jääkäriä. Keuruulta on löytynyt jääkärihauta, jossa ei ole edes hautakiveä. Nyt sellaista ollaan hankkimassa.

Seppo Räihä kertoi Kuopion osaston lipun olleen mukana valtakunnallisessa paraatissa. Osasto jatkaa Karjalan lennostossa varusmiesten palkitsemisia. Osasto tekee yhteistyötä paikallisen Vapaussodan perinneyhdistyksen kanssa.

Markku Aherto kertoi Lapin osastolla olevan tiiviit suhteet puolustusvoimiin. Osaston hallitukseen kuuluvat jäseninä Lapin Jääkäripataljoonan komentaja ja Jääkäriprikaatin killan puheenjohtaja. Vapaussodan perinneyhdistyksen kanssa tehtävään yhteistyöhön on otettu mukaan myös lotat. 70 vuotta Lapin sodasta työllistää osastoa, vaikka se ei varsinaisesti liity jääkäriteeman.

Pekka Virtanen kertoi Pirkanmaalla todetun, että aiemmin tehdystä hautakirjasta on jäänyt pois seitsemän jääkärihautaa. Kirjan painos on loppu ja kaaavailtuun uuteen painokseen otetaan puuttuvat haudat.

Pirkanmaalla on parista haudasta kadonnut jääkärimerkki. **Asko Kilpinen** muistutti, että ensimmäisen hautaan kiinnitettävän jääkärimerkin saa maksutta. Jos merkki häviää, seuraava on maksullinen.

Kilpinen muistutti kirkkohallituksen julistaneen jääkärihaudat valtakunnallisiksi muistomerkeiksi. Hautojen vaalimista kannattaa jatkaa, vaikkei olisikaan rahaa niiden kunnostamiseen.

Ari Iisakkala kertoi Lahden jatkavan jääkäriaiheisten esitelmien pitämistä kouluissa. Lahdessa on törmätty ongelmaan, mitä tehdä koulujen jääkäri-laatoille, kun ra-

kennuksen käyttötarkoitus muuttuu. Myös Lahdessa toimitaan yhdessä vapaussodan perinneyhdistyksen kanssa.

Alpo Vehanen sanoi Satakunnassa oltavan huolissaan yhdistyksen ikärakenteesta. Osaston 125:n jäsenen keski-ikä on 70 vuotta. Jäsenhankinta on meneillään ja siihen liittyen vuosittaisesta Ostrobotnia-illasta on tehty yleisölle avoin tapahtuma. Myös Porissa satsataan yhteistyöhön vapaussodan perinneyhdistyksen kanssa.

Vaasassa valmistaudutaan ase-laiva Equityn saapumisen 100-vuotisjuhlaan. kertoi **Martti Ehrnrooth**. Suunnitelmiin kuuluu lisäksi mm. jääkärihiihto, johon kuitenkin vaikuttaa jäätilanne. Jääkärien paluun 100-vuotisjuhliin runsaan kolmen vuoden kuluttua tulee paraatin lisäksi päiväjuhla, konsertti ja iltajuhla. Vaikka Porin prikaati vastaa paraatista, riittää vaasalaisille tekemistä mm. ulkomaisten vieraiden hoiteluissa.

Kilpinen tähdensi, että Vaasan 2018 paraatiin pistäisi saada kaikkien osastojen liput. Lipuille riittävät kantajat. lippuvartioita ei tarvita.

Puheenjohtaja **Laatikainen** toteasi tyytyväisenä monen osaston mainitseman yhteistyön. Sitä pitää harrastaa muiden järjestöjen kanssa. Mutta ennen kaikkea oin pidettävä yhteyttä paikallisiin joukko-osastoihin. Varusmiesten ja henkilökunnan palkitsemiset ovat paikallaan. Mutta lisäksi on tehtävä jäsenvärväystä varsinkin nuoremman henkilökunnan piirissä.

Jääkärikansliassa pidetystä suunnittelukokouksesta: (Vas) perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja Kari J. Talvitie, Alpo Vehanen (Pori) ja Jan Norho (Pori),

Alfred Sandbergin muistokisa 41. kerran

Elimäen Reserviupseerikerho järjesti 20. syyskuuta jääkäriluutnantti Alfred Sandbergin 41. muistokilpailun Mustilan, kotikunnaalla.

Ennen kilpailuselostusta kertoi kisan 1974 suunnitellut kapteeni Pentti Alanderi Alfredin rintamapalvelun alkuvaiheista Misse-joella. Mustilan Kotikunnassäätiön hallituksen puheenjohtaja, professori Peter Tigerstedt puolestaan kertoi suvus-

taan ja suvun yhteyksistä Eino Leinoon sekä tietysti myös Arboretumista ja sen Metsäkirkosta.

Kilpailu oli kolmiosainen käsittään maanpuolustusaiheisen tietovisan, luontopolun tehtävien sekä ilmapistooliammunnan.

Kilpailun voittajapartio palkittiin Sandbergin suvun lahjoittamalla Jääkäripuukolla. Voittaja sai vuodeksi haltuunsa myös

JP27 Kymenlaakson Perinneyhdistyksen lahjoittaman Jääkäripatsaan.

Kutsukilpailuun osallistui 35 henkeä 14 partion voimin. Järjestelyistä vastasivat jälleen kerran kapteeni Jukka Ikonen ja luutnantti Matti Saarinen perheineen ylläpitäen näin hienolla tavalla jääkäriperinnettä Kymenlaaksossa.

MATTI SAARINEN
JARMO LOIKKANEN

VARSINAIS-SUOMEN OSASTO

Kevätkokous pidetään torstaina **19.2.2015** klo 18.00 Turun Upseerikerholla osoitteessa Kaivokatu 12, 20520 Turku.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat.

Jääkärisäätiön puheenjohtaja, prikaatikenraali **Asko Kilpinen** esitelmöi aiheesta **”Jääkäriliike 100 vuotta ja jääkärien merkitys Suomelle”**.

Myös muut kuin osaston jäsenet ovat tervetulleita kuuntelemaan kokousesitelmää. Tervetuloa!

Johtokunta

KESKI-SUOMEN OSASTO

Vuosikokous pidetään Tammissunnuntaina kansalaisjuhlan alla **1.2.2015** kello 11.00 alkaen Jyväskylän Normaalikoulussa osoitteessa **Yliopistonkatu 1, Jyväskylä**.

Osaston johtokunta

KUTSU

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen vuosikokous

pidetään lauantaina 21.2.2015 Jalkaväkimuseossa, Jääkärinkatu 6-8, Mikkeli

KOKOUPÄIVÄN OHJELMA

Kokouspäivä aloitetaan klo 11.00.

Ennen varsinaista kokousta kuullaan ajankoh- tainen katsaus.

Vuosikokouksen päätteeksi kuullaan esitys aiheesta ”Jääkäreiden saksalainen kummi- pataljoona” ja nähdään siihen liittyvä lyhyt filmi vuodelta 1938.

Vuosikokouksen yhteydessä on mahdollisuus tutustua edellisenä päivänä avattuun Jääkärinäyttelyyn.

Ilmoittautumiset vuosikokoukseen **13.2.2015 mennessä** Jääkärikansliaan. Puhelin: 09 135 1009, gsm: 050 377 8845. Sähköpostilla jaakarikanslia@kolumbus.fi

Helsingissä 27.11.2014

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry Hallitus

INBJUDAN

Föreningens Jägarbataljon 27:s traditioner rf stadgeenliga årsmöte

lördagen 21.2.2015 på Infanterimuseet, Jääkärikatu 6-8, St Michel

PROGRAM

Sammankomsten inleds kl 11.00.

Före mötet får vi en genomgång av aktuella händelser.

Som avslutning hör vi ett föredrag, ”Jääkärien saksalainen kummipataljoona”, och ser en kortfilm från 1938 i anknytning till temat.

I samband med mötet kan deltagarna se den Jägarutställning som öppnats dagen innan.

Anmälningar till mötet görs före 13.2.2015 till Jägarkansliet. Telefon: 09 135 1009, gsm: 050 377 8845. Epost: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Helsingfors 27.11.2014

Föreningens Jägarbataljon 27:s traditioner rf Styrelsen

Satakunnan osasto, Pori

Porissa ennakoitiin jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhlaa.

Porin suomalaisella klubilla vietettiin 17. marraskuuta jääkäri- liikkeen perustamisen 100-vuotismuistotilaisuutta. Porilaiset järjestävät vuosittain jääkärihenkisen Ostrobotnia-illan, mutta nyt tilaisuus järjestettiin jääkäri liikkeen 100-vuotismuiston merkeissä. Puheenjohtaja Pertti Laatikainen esitti yli satapäiselle yleisölle Jääkäripataljoonan 27:n Perinneyhdistyksen tervehdyksen. Satakunnan osaston puheenjohtaja Alpo Vehanen piti esitelmän jääkäri liikkeestä. Muusta ohjelmasta vastasivat Palmgren-konservatorion nuoret musikantit.

Perinneyhdistyksen puheen- johtaja Pertti Laatikainen ja Satakunnan osaston puheen- johtaja Alpo Vehanen.

**100-vuotisjuhlallisuuksien lähtölaukaus Paimiossa:
Jääkäriliikkeen tuntemus kaipaa paljon kohennusta”**

Jääkäriliikkeen synnyn satavuotista historiaa juhlitaan monin tavoin tänä vuonna. Ensimmäiseksi ehti Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osasto, joka järjesti 27. syyskuuta Paimiossa Pyhän Jaakobin kirkossa juhlan. Siellä muistettiin niin jääkäriaktivisti Herman Gummerusta kuin koko jääkäriliikettä.

Juhlaa edelsi havuseppeleen lasku lippuvartioineen Gummeruksen haudalle. Sen äärelle kokoontui yli 100 henkeä, jotka lauloivat **Waino Havaksen** sanoittaman, väkevän Isänmaan virren 577 (*Sun kätes Her-ra voimakkaan*). Jääkäritkin olivat laulaneet tätä virttä Liepajassa/Libaussa 13.2. 1918, kun uljas Jääkärilippu oli vihitty Trinitatis-kirkossa.

Haudalta siirryttiin kansallisromantiikkaa edustavaan, intiimiin ja tunnelmalliseen kirkkoon. Kirkon on suunnitellut arkkitehti **Lars Sonck**. Varsinais-Suomen osaston puheenjohtaja **Kyösti Vuontela** korosti tervehdyspuheessaan sitä, että Saksasta ei haettu sotilaskoulutusta sisällissotaan vaan Suomen vapauttamiseen Venäjän ikeestä. Näin ollen kyse oli nimenomaan Vapaussodasta. Vuontela toivoi, että juhlan läsnäolijat, kukin tahollaan kertoisivat niistä uhrauksista, mitä kiitollisuutemme ja kunnioituksemme ansaitsevat jääkärit tekivät Isänmaan hyväksi. Näin voidaan varmistaa, ettei jääkärien kunniaperintöketju katkea. Jääkäriliikkeen tuntemus vaatii paljon kohennusta kansan keskuudessa.

Paimiossa sai ensiesityksensä dir.mus. **Jukka Kuninkaanniemen** sanoittama ja säveltämä ”Jääkäarin hymni”, joka oli sovitettu sotaveteraanikuorolle, uruille ja puhaltimille. Musiikin keinoin kuvataan m.m. sortoaikaa, jääkärien koulutusta ja rintama-aikaa, kaipuuta kotiin jne. Henrik Gummeruksesta ja jääkäriliikkeestä kertoi laajasti JP27:n perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja **Kari J. Talvitie**.

KARI NUMMILA

Maire Suvanto ja Seppo Hynnä laskivat seppeleen Herman Gummeruksen haudalle. Lipunkantajina ovat Tapani Havia, Kyösti Vuontela ja Seppo Jaakkola sekä airueina Annelea Vuontela ja Niilo Tuomaranta.

Sotavahinkoyhdistys palkitsi Parolen päätoimittajan

Sotavahinkosäätiö myönsi päätoimittaja Jukka Knuutille tunnustuspalkintona 4 000 euroa pitkäaikaisesta, arvokkaasta ja ansiokkaasta työstä Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen julkaiseman Parole-lehden toimittamisessa ja jääkärien perinteiden vaalimisessa.

Sotavahinkosäätiön varat ovat peräisin sodan-aikaisista vakuutusmaksuista. Talvisodan jälkeen säädettiin laki, joka määräsi jokaiseen palovakuutukseen lisättävän sotavahinko-vakuutuksen. Kertyneistä varoista korvattiin 32 000 sodasta aiheutunutta vahinkoa.

Sotavahinkosäätiö on jakanut viimeisten kymmenen vuoden aikana vuosittain 300 000 – 450 000 euroa. Varoista yli puolet on suuntautunut tutkimus-, opetus- ja julkaisuapurahoihin, yli 30 prosenttia veteraaniavustuksiin ja vajaat 20 prosenttia maanpuolustusaatteelliseen toimintaan.

Vuodesta 2009 lähtien Sotavahinkosäätiö on myöntänyt maanpuolustuksellisia tunnustuspalkintoja ansiokkaasta maanpuolustustyöstä. Näitä palkintoja on myönnetty 118 palkinnonsaajalle yhteensä 208 000 euroa.

Loimaan jääkäripatsaassa on nyt kymmenen nimeä

JP27:n perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osaston loimaalaisen jäsenen Erkki Koiviston aloitteesta Kanta-Loimaan kirkkomaalla sijaitsevaan Loimaan Jääkäripatsaaseen lisättiin kymmenes nimi, everstiluutnantti, insinööri kandidaatti Helge Palmén (1889 – 1940).

Jääkärien elämäntyö on innoittanut **Erkki Koivisto**a siksin, että hänellä oli läheinen ”linkki” jääkäriin, kun jääkäri luutnantti Erkki Koivisto oli hänen setänsä. Hän oli ainoana silloin enää elossa olevana loimaalaisena jääkäriinä paljastamassa muistomerkin poikansa, muistomerkin suunnittelijan ja lavastustaitelijan **Aarre Koiviston** kanssa.

Loimaan Jääkäripatsas paljastettiin 1977. Hankkeen päävetäjänä toimi maanviljelijä **Matti Pesola**, joka tunsikin läpikotaisin jääkärien toiminnan. Hän voitti näet kaksikin kertaa **Kirsti Rautiaisen** ”Tupla tai kuitti” - ohjelman pääpalkinnon jääkäri liikkeen perin pohjaisella tuntemuksellaan. Loimaan patsasjuhlaan osallistui arvioiden mukaan 1200 – 1500 henkeä. Juhlapuhujaksi oli saatu jääkärikenraaliluutnantti **A.-E. Martola**. Juhlissa esitelmöi professori **Matti Lauerma**.

Muistomerkki juhla saavutti Etelä- ja Lounais-Suomen lehdistössä poikkeuksellisen laajan ja myös myönteisen julkisuuden. Poikkeuksen teki vain Kansan Uutiset, joka otsikoi 29.8. 1977: ”Oikeisto pullistelee Loimaalla”. Jutussa todettiin mm. ”Loimaan oikeistopiirit paljastivat eilen Kanta-Loimaalla jääkäri liikkeen muistomerkin. Jääkäri- ja siinä natsihenkeä pumpattiin läsnä oleviin jääkäri luutnantti Koiviston ja kenraaliluutnantti Martolan puheissa.

KARI NUMMILA

Varsinais-Suomi saa jääkärihautakirjansa

JP27:n perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen osasto terästää jääkäriperinteen vaalimista toimialueellaan Varsinais-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Ensi vuoden toimintasuunnitelmaan kuuluu jääkärihautakirjan julkaiseminen. Sen aineisto on viimeistelyä vaille valmis kirjapainoon lähettämistä varten.

Ahvenanmaalta on pyritty löytämään jääkärihaudat ja hakemaan luvat jääkäri merkin kiinnittämistä varten. Muutoinkin pyritään huolehtimaan toiminta-alueen jääkärihaudoista. Jääkäriin liittyvän aineiston keräämistä jatketaan.

Jääkäri liikkeen synnyn 100-vuotismuiston vaaliminen ja julkisuuteen tuominen jatkuvat ensi vuonna mm. niin, että osasto pyrkii löytämään alueeltaan ne koulut ja oppilaitokset, joissa on opiskellut tulevia jääkäreitä. Tarkoitus on kiinnittää kouluihin asiasta kertovat muistolaatat, joihin kaiverretaan oppilaiden nimet. Itsenäisyyspäivänä tehdään kunniakäynti Jääkärimarssin sanoittajan, jääkärieversti **Heikki Nurmion** patsaalle Turussa, samoin Loimaan Jääkärimuistomerkillle.

Syyskokous päätti, että osaston puheenjohtajana jatkaa edelleen **Kyösti Vuontela**. Johtokunnan erovuoroiset jäsenet **Tapani Havia** ja **Jouni Tuomaranta** valittiin uudelleen.

JP27:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja **Pertti Laatikainen** kertoi kokouksessa puolustusvoima uudistuksesta. Dir.mus. **Jukka Kuninkaanniemi** luovutti Laatikaiselle Jääkäri kansliaan tallennettavaksi säveltämänsä ja sanoittamansa ”Hymni jääkäriille” –teoksen partituurin

KARI NUMMILA

Jääkärilike 100 vuotta postimerkit

Perinneyhdistys on teettänyt kuvien mukaiset 1. lk ikipostimerkit 100-vuotisjuhliin liittyen.

Merkit myydään kymmenen kappaleen arkeissa siten, että molempia merkkejä on 5 kpl/arkki ja minimitilaus on yksi arkki (10 merkkiä). Arkin hinta on 25 euroa sekä mahdolliset postikulut.

JÄÄKÄRILIIKE
100 VUOTTA

JÄÄKÄRILIIKE
100 VUOTTA

Tunnistaako joku?

Tämä kuva on vöyriäläisjääkäri Johannes Kronlöfin albumista.

Kuvan alla lukee: Suomalaisia Itzehoessa.

Margareta Ehrman ottaa kiitollisena vastaan tietoja sähköpostitse:

margareta.ehrman@gmail.com tai puhelimitse 050-5426729.

Palaute kuvasta jääkärit Vaasan torilla (1/2014)

Toinen vasemmalta on kapteeni A H Arajuuri (Ahluoth).

Tohtori Yrjö Arajuuri tunnisti isänsä.
Kiitos siitä!

TK

JÄSENHAKEMUS – MEDLEMSANSÖKAN

Nimi _____ Syntymäaika _____
Namn _____ Födelsedatum _____

Lähiosoite _____ Postinumero _____
Postadress _____ Postnummer _____

Postitoimipaikka _____ Äidinkieli _____
Postanstalt _____ Modersmål _____

Ammatti tai arvo _____ Puhelin kotiin _____
Yrke eller titel _____ Telefon hem _____

Toimipaikka _____ Puhelin työhön _____
Arbetsplats _____ Telefon arbete _____

Sähköpostiosoite: _____

Talouteen tulee jo Parole nimellä
Mitt hushåll erhåller redan Parole adresserad till _____

Hakemukseni perustelut. Esim. lähisukulaisena jääkäri (kuka), toiminta jääkäriperinteen vaalijana, kiinnostus jääkäriilikettä kohtaan. Tarvittaessa jatka kääntöpuolelle.

Motivering för ansökan om medlemskap. T.ex. anförvant till jägare (vem), vårdare av jägartraditioner, intresse för jägarrörelsen.

Jäsenyys muissa yhdistyksissä _____
Medlemskap i andra föreningar _____

OSASTO JOHON HALUTAAN LIITTYÄ – ÖNSKAD AVDELNING

Etelä-Pohjanmaa _____	Kymenlaakso _____	Satakunta _____
Helsinki-Uusimaa _____	Lappi _____	Vaasa _____
Kanta-Häme _____	Länsi-Pohja _____	Oulu _____
Kainuu _____	Keski-Suomi _____	Pirkanmaa _____
Kuopio _____	Etelä-Karjala _____	Päijät-Häme _____
Varsinais-Suomi _____		

Paikka ja päiväys _____ Allekirjoitus _____
Ort och datum _____ Underskrift _____

JÄSENHAKEMUKSEN PALAUTUS: Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys ry
Pohjoisranta 20 A 3, 00170 HELSINKI

OSASTOJEN YHTEYSHENKILÖT			
Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	jorma.ignatius@iki.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@gmail.com
Kainuu	Ollanketo Jouko	040 773 7763	
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	perttikivi@hotmail.com
Keski-Suomi	Porvali Martti	040 937 9008	porvalit@gmail.com
Kuopio	Räihä Seppo	040 591 4611	sepporaiha@gmail.com
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	markku.aherto@pp.inet.fi
Länsi-Pohja	Hiukka Pentti	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Oulu	Puonti Pertti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Virtanen Pekka	040 721 0425	pekka.virtanen@ppg.inet.fi
Päijät-Häme	Iisakkala Ari-Ilmari	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi
Satakunta	Vehanen Alpo	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainternet.net
Vaasa	Ehrnrooth Martti	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	kyosti.vuontela@gmail.com

PAROLE

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET		Muut tuotteet	
TUOTE	HINTA		
Kortit		CD Jääkäriin morsian, kesto 22 min	10,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Jääkärilippukortti	1,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50	Jägarens väg	3,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jääkärien elämäntyö — Itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Puukko Jääkärimerkillä	50,00
Suomen Jääkärit	1,00	Suomen Jääkärien elämäkerrasto, I täydosa 1957	5,00
Turun jääkäripatsas	0,20	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	VHS Jääkärien tie I-III	15,00
Wasserturm	0,20	Vain jäsenille	
		Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Adressit		Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Ilman tekstiä	10,00	Jääkäripenoismerkki	80,00
Kansliasta kirjoitettuna/toimitettuna	12,00	Jääkärihautamerkki	80,00
Laajempi tekstaus	13,00		

Tilaukset Jääkärikansliasta:
Pohjoisranta 20 A 3
00170 HELSINKI
P. 09 135 1009/050 377 8845
(myös tekstiviestit)
s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.
Hintoihin lisätään postituskulut.

www.jp27.fi

PAROLE

Päätoimittaja - Chefredaktör	ilmestyy vuonna 2014 maaliskuun, kesä-	Toimitusneuvosto — Redaktionsråd
Jukka Knuuti	kuun, syyskuun ja joulukuun alussa	Asko Kilpinen
040 753 2751	4 numeroa vuodessa, 20 €/vsk	Kari J. Talvitie
jukka.knuuti@gmail.com	4 nummer i året, 20 €/årg	Kari Nummila
Taitto Jyrki K. Talvitie		

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ - JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja - Ordförande	Jäsenet - Medlemmar
Kilpinen, Asko	Annala, Jari
Varapuheenjohtaja - Viceordf	Heiskanen, Kari
Fagernäs, Peter	Hägglund, Gustav
Asiamies- Ombudsman	Kuljukka, Antti
Eklin, Jukka	Manninen, Ohto
	Pennanen, Jukka
	Puheloinen, Ari
	Sihvo, Sami

JP27:N PERINNEYHDISTYS ry —
FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus - Styrelse	Jäsenet - Medlemmar
Puheenjohtaja - Ordförande	
Laatikainen, Pertti	Aherto, Markku
Varapuheenjohtaja -	Ehrnrooth, Martti
Viceordförande	Hakkarainen, Arno
Talvitie, Kari J.	Iisakkala, Ari-Ilmari
Sihteeri - Sekreterare	Mikkonen, Paavo
Kiiski, Tiina	Parkkola, Ari

KANSLIA: Auki ma—to 10—14. KANSLI: Öppet må—tors 10—14. Kanslia suljettu 9.6.—31.7.
Pohjoisranta 20 A — Norra Kajen 20 A
00170 HELSINKI — 00170 HELSINGFORS
Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi
Kanslian puhelimat ovat "avoinna" kanslian aukioloaikoina. Muulloin voi jättää viestin tai lähettää tekstiviestin.

ILTA-SANOMAT | **HISTORIA** | ILTA-SANOMIEN ERIKOISLEHTI MYYNISSÄ 20.11.2014 ALKAEN
MYYDÄÄN YHDESSÄ ILTA-SANOMIEN KANSSA. IS:N HINTA + 3,90 €

JÄÄKÄRIT

100 VUOTTA JÄÄKÄRILIIKKEEN SYNNYSTÄ

HITTINÄYTELMÄ
Kuka jääkäriin
morsian oli
oikeasti?

IS SAKSASSA
Täällä heistä
tehtiin sotilaita

SALAINEN TEHTÄVÄ
Gustav Hägglundin
isän kauhunhetket
sukellusveneellä

Keitä he olivat, miksi he lähtivät?

Nuorten miesten tie Saksaan,
sisällissotaan ja Suomen
armeijan selkärangaksi

**Juho Ahlqvistin, 23, päiväkirja:
"Rommikrokia" ja laihaa soppaa**

IS TEEMA HISTORIA JÄÄKÄRIT
030114-1407 PÄIVKÖ 2015-01
1110017
6 4114880 301142

Ilta-Sanomat teki komean erikoisnumeron jääkäri liikkeen synnystä ja historiasta.

